

Jó Pajtás

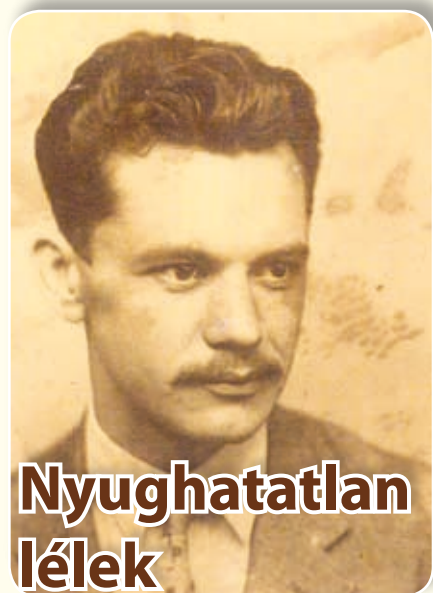

Boeing 747 Jumbo Jet

Negyven éve szállít a repülő elefánt

A 7 képe

Először ránézésre azt hinnénk: Pétervárad. Főleg, ha a földről nézzük. Így, a légifotón már látható, hogy azért más az elrendezés, noha egyes elemei továbbra is kísértetiesen emlékeztetnek a péterváradra. Véletlen? Á, dehogya... A Terezinben 1870-ben megépült Mária-Terézia-erődítmény (a mai Cseh Köztársaság északnyugati csücskében keresendő) ugyanazon Vauban-rendszer (Sébastien le Prestre de Vauban) szerint épült, ugyanazokkal a tervezőkkel, építésszel, mint Pétervárad erődítménye. Ezen sem kell csodálkozni, hiszen akkoriban ez egy ország volt, az Osztrák–Magyar Monarchia...

Nyughatatlan lélek

Hetvenhárom évvel ezelőtt halt meg József Attila költő, a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb alakja, az ő születésnapján ünnepeljük a magyar költészet napját.

Hatodik gyermekként jött a világra, három testvére még az ő születése előtt meghalt. Apja elhagyta a családot, anyja kénytelen volt nevelőszülőkhöz adni, ahol Pistának szólították. Nevéhez ragaszkodva, olvasott Attila hun vezérről, ez keltette fel érdeklődését az irodalom iránt. Három év után visszakerült édesanyjához, keményen dolgozott már egészen kisgyermek korától. Édesanyja korai halála megviselte, nővére és annak férje nevelte fel, járatták iskolába.

A Szegeden élő Juhász Gyula ismerte fel József Attila költői tehetségét és melléállt. Támogatásával jelent meg 1922-ben első verseskötete, amikor József Attila még csak 17 éves volt. Verseit megjelentették a helyi lapok, illetve a Nyugat is. „Csodagyereknek tartottak, pedig csak árva voltam” – írta

később önéletrajzában. Országos ismertséget Nem, nem soha! című versével szerzett (http://hu.wikipedia.org/wiki/Nem,_nem,_soha!)

1927-ben tért vissza Budapestre, barátságot kötött számos költővel és íróval, műveit folyóiratok közölték, azonban állandó munkája nem volt. Nem volt szerencsés a szerelemben, választotta jó módú családból származott, a lány szülei tiltották őket egymástól. Belépett az illegális kommunista pártba, a halálbüntetés ellen szónokolt, nyíltan támadta a pártot. Röpiratokat írt és terjesztett, aktívan politizált. Emiatt gyakran zaklatták, bíróság elé idézték, házkutatásokat tartottak nála. A mozgalmában ismerte meg élettársát, Szántó Juditot. 1934-ben elfordult a politikától, beleszeretett egy művészettörténész-nőbe és a pszichoanalízis kezdte érdekelni.

1930-tól járt pszichoanalízisre, 1935-től szerelmes lett új pszichológusába, Gyömrői Editbe, aki skizofréniát állapított meg nála. A diagnózis valószínűleg a kornak megfelelő volt, azonban mára úgy tudjuk, hogy borderline szindrómában (személyiségza-

Ne légy szeles...

Ne légy szeles.

*Bár a munkádon más keres –
dolgozni csak pontosan, szépen,
ahogy a csillag megy az égen,
úgy érdemes.*

(1935–1937)

varos) szenvedett. A téves diagnózis valószínűleg hozzájárult korai halálához.

1935-ben a Szép szó szerkesztője lett, ez volt első rendes munkahelye. Utolsó verseskötete azonban nem volt sikeres, ez megviselte. 1937-ben újabb vizionatlan szerelemre lobbant, és miután törekeny egészségi állapotán a szanatórium sem segített, nővére balatonszárszói panziójába került. December 3-án vesztette életét, amikor máig tisztázatlan körülmények között a vonat alá esett.

Talán eltűnök hirtelen...

*Talán eltűnök hirtelen,
akár az erdőben a vadnyom.
Elpazaroltam mindenem,
amiről számot kéne adnom.*

*Már bimbós gyermek-testemet
szem-maró füstön szárítottam.
Bánat szedi szét eszemet,
ha megtudom, mire jutottam.*

*Korán vájta belém fogát
a vágy, mely idegenbe tévedt.
Most rezge megbánás fog át:
várhattam volna még tíz évet.*

*Dacból se fogtam föl soha
értelmét az anyai szónak.
Majd árva lettem, mostoha
s kiröhögtem az oktatómat.*

*Ifjúságom, e zöld vadont
szabadnak hittem és öröknek
és most könnyezve hallgatom,
a száraz ágak hogy zörögnek.*

(1937. nov.)

Várjuk a Mikulást

Nemsokára itt a Mikulás. Ha nem is hisztek már a Mikulás-mesében, valljátok be, várjátok a sok csokit, édességet, amivel ilyenkor elhalmoznak benneteket. Az is megtörténhet, hogy valakinek éppen virgácsot hoz...

A bácsföldvári Svetozar Marković iskola ötödikesei: **Szónyi Csaba, Virág Antal, Gyökér Orsolya, Benkő Edina, Radatovics Gábor** és **Nacsza Anetta** mesélnék élményeikről. Igaz, hogy már nem is hisznek a Mikulás-mesében, mégis nagyon várják, hogy tegyen valamit a szépen kitisztított cipőbe, csizmába.

– Kiskoromban mindig nagyon izgatottan vártam a Mikulást – meséli Csaba. – Egy alkalommal a testvéreimmel kitisztítottuk a cipőinket, hogy abba rakja az ajándékokat. Este nem tudtam elaludni az izgatottságtól, és már korán reggel fölébredtem, s láttam, hogy üresek a cipők. Később, mikor már a testvéreim is fölébredtek, elmentünk a mamámékhoz, hátha oda már hozott valamit. Sok édességet kaptunk, de siettünk vissza, mert furdalt bennünket a kíváncsiság, hogy otthon járt-e azóta. Persze hogy járt, mire hazaértünk, megteltek a cipőink csokival, édességgel...

– Mindig kíváncsi voltam – folytatja Tóni –, hogy hogy néz ki a Mikulás. Hittem a mesében, s meg szerettem volna ismerni a nagyszakállút. Az idősebb tesóm biztos,

tudta, hogy nem ő rakja bele a cipőkbe az ajándékot, de nem árulta el. Egy decemberi estén meglestem: a szüleim tették bele az ajándékokat, emlékszem, kistraktort, távirányítású autót, kombájnt. Mikor szóvá tettem, hogy nem a Mikulás hozza az ajándékot, a szüleim azt felelték, hogy ők csak segítettek neki. Persze a kistestvérem miatt mondták. Így sosem sikerült meglátni. Közben meg jókat kuncogtam, hogy nem én vagyok az utolsó a családban, aki megtudja, hogy az egész csak mese, mert a kisebb testvérem majd még eztán tudja meg. De nem tőlem!

Anettát a nagyamája világosította föl még kiskorában.

– Én is mindig lázasan készültem – mondja Anetta –, kitisztítottam a cipőmet. Vártam a Mikulást. Egyszer a nagymamám elárulta, hogy nem is a Mikulás hozza az ajándékot. Ettől kezdve nem is volt olyan izgalmas. Pedig, hogy örültem a Barbie babának, a sok édességnek, gyümölcsnek... Hogy azért hozta a Mikulás, mert jó voltam! Most viszont én sem árulom el a kishúgomnak, hogy nincs is Mikulás. Hadd örüljön!

Gábornak sem az idősebb testvére árulta el, hogy nem is a Mikulás hozza az ajándékokat, neki sikerült meglesnie a tetteseket.

– December ötödikén én is kitisztítottam a bakancsomat – meséli Gábor –, s vártam, mikor jön a Mikulás. Azon az estén, mikor hazajöttek anyukámék, nemsokára ott dí-

szelegtek az ajándékok a bakancsomban. Még virgácsot is találtam, meg hagymát. Gergőében még krumpli is volt. Mikor szóvá tettem a szüleimnek, hogy ők rakták bele az ajándékokat, nem is tagadták. Gergő meg csak mosolygott.

Orsolya egész éjjel fönt akart maradni, hogy meglesse a Mikulást.

– Nem sikerült föntmaradni – magyarázza Orsolya –, ugyanis nagyon álmos lehettem, mert azt sem tudtam, mikor aludtam el. De hajnalban fölébredtem, s láttam, hogy ott a sok édesség a cipőkben. Úgy gondoltam, most megtréfálom a szüleimet, s mind kiszedtem az ajándékokat, s bevitettem a szobámba. Hadd higgyék, hogy nem hozott semmit. De annyira örültem, hogy sok mindent hozott, hogy reggel megmutattam a szüleimnek...

Edinának közösen vásárolják meg az ajándékokat, azt, amire éppen szükségük van.

– Mikor mindent megvettünk, kipakoljuk az asztalra, s ott is hagyjuk. A kistestvéremnek azt szoktuk mondani, hogy az éj folyamán jön a szarvas húzta szánkóval a Mikulás, s elviszi, majd, ha eljön az ideje, visszahozza, s a cipőkbe rakja. Olyan helyre is visz belőle, ahol a szülők nem tudják megvenni a sok ajándékot: narancsot, almát, csokit... – fejezi be Edina.

A káros hármusról

A dohányzást és az alkoholfogyasztást valahogy elfogadta a világ, senki sem botránkozik meg, ha egy finom vacsora után megiszunk egy pohár bort vagy rágyújtunk egy szál cigarettára. Ennek ellenére mégis a káros szenvedélyek közé sorolják a dohányzást, a mértéktelen alkoholfogyasztást és a kábítószereszt is, hiszen mindhárom függőséget alakít ki, és károsan hat ránk. A felnőttek mindenképpen példát mutatnak nekünk, csak sajnós nem mindig a jót, emellett hajt a kíváncsiság vagy a társaság kedvéért engedjük rábeszélni magunkat, hogy kipróbáljuk valamelyiket a felsoroltak közül, legalábbis a szabadkai Jovan Jovanović Zmaj iskola nyolcadikosai szerint így kezdődik.

Búbos Dávid szerint a kábítószer és az alkohol rejt magában a legnagyobb veszélyt, ami az ember viselkedését is teljesen megváltoztatja. Mint mondja, sajnós az iskolában nem kerül szóba ez a téma, inkább a szülők azok, akik jobban odafigyelnek erre.

– Nem tudom, mondhatnak-e a szülők olyat, ami miatt a fiatalok tényleg nemet mondanak ezekre a dolgokra, szerintem mindenki maga dönti el, rágyújt vagy iszik-e. Egy fiatal nem tudhatja, míg ki nem próbálja, tetszik-e neki vagy sem. Én kipróbáltam néhány dolgot, de nekem rossz tapasztalataim voltak, ezért tudom, hogy nekem nincs rá szükségem. Persze van, akinek jólesik, de ettől még nem kell rászokni. A buli kedvéért egy vagy két pohár csokilikőr még belefér. A lényeg, hogy mindent mértékkel kell csinálni.

Makai Kitti azt mondja, a legveszélyesebb a kábítószer, mert arra a legkönnyebb rászokni.

– Van, aki lelki problémák miatt kezd el drogozni, mások azért, mert nagyon magányosak, és szeretnék, hogy befogadják őket a társaságba. Ha valaki szomorú, gondolai vannak, a droghoz nyúl, mert egy időre boldognak érzi magát. Nem tudom, mi vonzza az embereket ezekben a dolgokban, hiszen csak ártnak, bár a cigi nemcsak annak árt, aki szívja, hanem mindenki másnak a környezetében. Sajnos a dohányos szülők gyermekei is dohányosok lesznek. Én nagyon ellenzem mindhárom dolgot, habár alkoholt ittam már, de szerintem is mértéket kell benne tartani. Az alkohol elfogadott és népszerű dolog, hiszen jobb lesz a kedvünk, de a drogok nagyon veszélyesek.

Csóvity Brigitta úgy véli más függőségek is lehetnek veszélyesek, ilyen a mértéktelen számítógépezés vagy az állandó evés, mert például a csokira is ugyanúgy rá lehet szokni, és ilyenkor a szervezet egyszerűen kívánja az édességet. Ezek a dolgok úgyszintén szenvedélyé válhatnak, persze ami igazán veszélyes, az a dohányzás, az alkohol és a drogok.

– Egyszer kipróbáltam a cigit, de nagyon bántam. Mindhárom dolog nagyon veszélyes, mégis talán a drogok a leginkább, ami főleg a középiskolásokat fenyegeti. Nem hiszen, hogy létezik olyan dolog, amivel vissza lehet tartani az embereket attól, hogy dohányozzanak vagy alkoholt igyanak, mert aki akarja, úgyis csinálni fogja. Tehát teljesen betiltani nem lehet. Én viszont úgy vélekedem, miért károsítam a szerzetemet, ha nem muszáj. Nincs rá igényem.

Kovács Héidinek az alkohollal és a cigarettával már van tapasztalata, de a drogoktól távol tartja magát.

– Borzasztóan károsnak tartom a kábítószeret. Nem muszáj mindent kipróbálni ahhoz, hogy nemet tudjunk rá mondani. Ám, ha az embernek van tapasztalata, akkor sokkal könnyebb ítéletet alkotni, és ha az első alkalmat nem követi több, nincs is baj. Anyukám dohányzott, de évekkkel ezelőtt kikönyörögtem, hogy hagyja abba, most viszont én vagyok az, aki néha-néha rágyújt, habár az eszem tudja, hogy nem jó. Biztosan nem lehet könnyű leszokni, ha valaki évekig cigizett. Szerintem elsősorban a társaság dönti el, ki-ből lesz dohányos. Például, ha olyan emberek vesznek körül, akik csak a sulival törődnek, te is olyan leszel, ha drogok között vagy, akkor valószínűleg te is kábítószereszt fogsz.

– A drogokat és a cigit tartom a legveszélyesebbnek. Jó, hogy behozták a törvényt a dohányzás betiltására, szerintem szükség volt rá. Hogy ki mire szokik rá, az függ attól is, milyen a társaság. Például a mi társaságunk utálja a cigit, de a lányok sokszor divatból gyújtanak rá, és ha az egyik elkezd, a többiek követik. A fiúk viszont nem utánozzák egymást – állítja **Szalma Szabolcs**. – A drogok minket még annyira nem veszélyeztetnek, mégis megtörténhet, hogy elmegyünk egy diszkóba, kérünk egy italt, abba pedig beledobnak valamit, ha nem figyelünk egy pillanatra. Az alkohol talán nem olyan veszélyes, ha nem viszik túlzásba, de a kábítószerrel nagyon vigyázni kell.

Sztojánovity Livia

Táplálékkeresés télen

A mezőket járó különböző pintyfélék gyakran vegyes csapatokba verődnek: kenderikék, zöldikék, tengelicek, citromsármányok és mezei verebek együtt keresik gyommagvakból álló szűkös ételmüket. A társulás előnyös számukra, mert a több szem többet lát alapon egyrészt könnyebben találunk táplálkozásra alkalmas területeket, másrészt a csapat nagyobb biztonságot jelent a ragadozók ellen az egyed számára. Ha egyetlen tengelic repül a mező fölött, az éhes karvaly vagy kis sólyom biztosan utána ered, a csapatból viszont mindig a gyengébb, a sérült, vagy az öreg példányokat fogják ki. Ezzel a szelekcióval tevékenyen közreműködnek abban, hogy a következő tavaszon csak a fiatal, életerős példányok szaporíthassanak és tarthassák fenn a fajt.

Hasonló – nem rokon fajokból összeverődő – társulásokat figyelhetünk meg a téli erdőben is. A legjellemzőbbek a szén-, a kék- és a barátcinegék, a fakuszok, a kis fakopáncs és az őzszapó alkotta együttesek. Ha megfelelő távolságból követjük őket, észrevehetjük, hogy lazán kötődve járnak együtt. Ha például az őzszapók nekilódulnak és egymás után szállnak át a szemközti erdőrészebe, apránként a többiek is követik őket.

A tél a nagyvadak számára is nehéz időszakot jelent. Válságosra fordulhat a helyzetük, ha magas a hó, mert nemcsak a táplálékot rejt el előlük, hanem a be-beszakadó felső, kemény hórétteg vérző sebeket is ejtethet a lábukon. Elsősorban az őzek szenvednek sokat a kérgecs hótól és a nagy hidegektől.

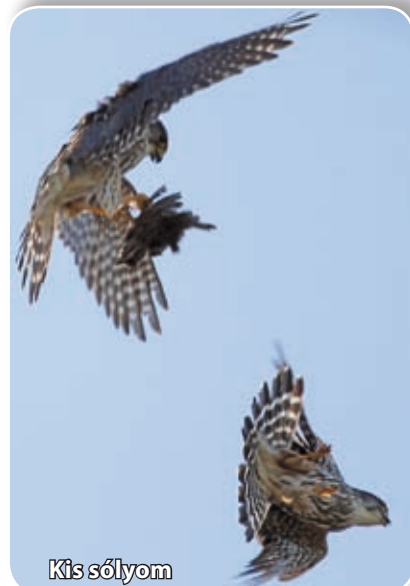
Amikor október második felében befejeződik a szarvasbögés, elmúlik a párzás ideje, a bikák ismét „jó barátokká” válnak és csapatokba verődnek. Téltre a szarvas vörhenyesbarna bundája szürkésbarnára változik, s a hegyvidéken élő állományok a védettebb völgyekbe húzódnak. A csapat nagysága változó: olykor csak néhány bika verődik össze, máskor ötven vagy száz állat is együtt kóborol. A létszám valószínűleg a táplálék mennyiségétől függ.

A pihenő- és a táplálkozóterületek között többnyire meghatározott útvonalakon, úgynevezett váltókon járnak a szarvasok. Ha hó fedi a talajt, a nyomok láttán elcsodálkozhatunk azon, hogy milyen ügyesen választják meg vonulási útjukat, vezessen az patakon, szakadékon vagy sűrű bozótban át. A déli fekvésű, védett oldalokban napozóhelyeket keresnek maguknak, ahová szívesen kiállnak egy kis napfűdőzésre, ha nincs ember a közelben.

Amíg le nem hull a hó, a szarvas különböző fűféléken él. Magas hó esetén kényszerűségeiből megrágná a fiatalabb fák kérgét és rügyeit, s a száraz leveleket és a zuzmót is megeszi. A dámokhoz, a muflonokhoz és a vaddisznókhoz hasonlóan természetszerűleg az etetőket is felkeresi.

Az őzek puhább és hosszabb szálú téli szőrzete szintén barnásszürkére változik. A bakok általában október és november fordulóján vetik le agancsukat, de mert a fiatalok néha késlekednek, alkalmilag a tél első felében is látható fejdíszét viselő bak. Az őzek igyekeznek olyan pihenőhelyet választani, amely megóvjá őket a jeges szélről és az esetleges hófúvásoktól. Táplálkozni a mezőkre járnak, az őszi kalászosokat vagy a repcét legelik, de a nagy erdei tisztásokon és az árterek közelében levő réteken a fonnyadó fűvet is csipegetik. Havas időben azonban a fiatal fák kérgére is ráfanyalodnak.

A dám a tisztásokkal tarkított, ligetes erdők lakója. Magas hóval párosuló kemény hideg esetén néha a szarvasokhoz, sőt a muflonokhoz is társul, s rendszeresen látogatja az etetőket. A Korzikán és Szardínián őshonos muflonok rendkívüli módon kötődnek területükhöz, ezért télen sem szívesen vándorolnak messzire. Elsősorban a védettebb, naposabb völgyeket, hegyoldalakat keresik fel. Ha kisüt a Nap, a budai hegyekbe kirándulók gyakran láthatnak muflonokat a déli oldalak kopárabb részein, ahol kis falkákba tömörülve élvezik a langyos sugarakat.

Kis sólyom

A vaddisznó kondában és általában sötétedéskor indul táplálék után. A nappalt a sűrűben vagy egy védett erdei teknőben töltik. Ha hó borítja az erdőt, széttúrják a fehér takarót, és az avarban vackolják el magukat. Erős orrukkal a fagyos földet is megbontják, hogy gyökerekhez és makkokhoz jussanak. De lerágnak a facsemetéket és megeszik a dögöt is. A nagy hóban közös csapáson haladnak – az elől haladó öreg koca tank módjára túrja a havat, s utána sorjázna a süldők és a fiatalabb állatok. Ha menekülniük kell, többnyire ezen a csapáson szaladnak visszafelé is.

Sch. E.

Gímszarvasok

Vaddisznók

A tukánok hatalmas csőrének évszázados rejtélye

A kutatók már száz évnél is régebben próbálják megfejteni, mi célt szolgál a testükhöz mérve legnagyobb csőrű madarak, a Közép- és Dél-Amerikában honos tukánok hatalmas csőre. A csőr funkciójáról számos elmélet született, de egyik sem bizonyult teljesen kielégítőnek. Kanadai és brazil kutatók nyomós érvekkel támasztják alá elképzelésüket, miszerint a tukánok csőre az elefántok füléhez hasonló hőleadó szervként működik.

A neotrópusi (közép- és dél-amerikai) tukánfélék (Ramphastidae) első pillantásra felismerhetők hatalmas, különös alakú és gyakran színpompás csőrükről. A csőr a méretéhez képest rendkívül könnyű, mivel a fala nagyon vékony. Üreges, belülről finom csontokból álló

hálózat merevíti, ezért könnyűsége dacára igen szilárd és ellenálló.

A tukán csőre erekkel sűrűn átszőtt testrészt, amely hőleadóként szolgálhat. A hőfényképezés alapján kiderült, hogy a tukánok hidegben képesek korlátozni, melegben pedig fokozni a csőr vérellátását, így szabályozva a hőleadás nagyságát

Az óriástukán vagy tokótukán (Ramphastos toco) csőre különleges helyet foglal el az állati furcsaságok rangsorában. A madár testhosszának egyharmadát kitevő hosszúságú csőr a legnagyobb létező madárcsőr a madár méretéhez viszonyítva. Abszolút mérete is tekintélyes, eléri a majdnem 20 centiméteres hosszt. A kutatók több száz éve próbálnak rájönni, mi célt szolgálhat ez a rendkívüli csőr. Egyesek szerint a nagy méret és a színpompás megjelenés a lehetséges partner elbűvölésére szolgál. Másoknak az a véleménye, hogy a csőr

mérete és alakja segíti a táplálékul szolgáló gyümölcsök megszerzését.

Glenn Tattersall, a kanadai Brock Egyetem biológusa és munkatársai egy új elmélettel álltak elő. A kutatók megfigyelték, hogy a csőr felszíni hőmérséklete gyorsan változik, ahogy a környezete melegszik vagy hűl. Például napnyugtakor, amikor a madarak aludni térnek, a csőrük néhány percen belül akár 10 Celsius-fokkal is hidegebb lesz. A jelek szerint tehát a madarak arra használják a csőrüket – amelynek felszínét rengeteg ér hálózta be –, hogy kisugározzák a vérről odaszállított hőt, így az alvás idejére képesek lecsökkenteni a testhőmérsékletüket. A szerzők úgy vélik, hogy más madarak, amelyek – a tukánokhoz hasonlóan – nem tudnak izzadni, hasonló célokra használhatják a csőrüket, de ez az elképzelés még további bizonyításra vár.

A titokzatos viscacha

Alapvetően úgy néz ki, mint egy nagyra nőtt egér, akinek nyúlfüleket ragasztottak. Mikor napozik, úgy fest, mint egy meditáló buddhista szerzetes. Ő a viscacha, más néven macskanyúl.

A viscacha Dél-Amerika egyedülálló állatvilágának egyik jeles képviselője. A csincsilafélék családjába tartozó rágcsálónak négy faja ismert. A pampanyúl néven is emlegetett *Lagostomus maximus* Argentína alacsonyabban elterülő pampáin gyakori. Többi rokonától könnyen megkülönböztethető a fején végigfutó sávok miatt, amelyek úgy néznek ki, mintha az állat hatalmas bajszt viselne. Kolóniákban él, melyek létszáma 10 és 100 között változhat.

A másik három faj, a déli macskanyúl (*Lagidium viscacia*), a perui macskanyúl (*Lagidium peruanum*) és a nemrégiben felfedezett, rendkívül ritka Wolffsohn-macskanyúl (*Lagidium wolffsohni*) otthona az Andok hegység sziklás magaslatai között található, 4-5 ezer méteres magasságban. Ezek is népes kolóniákban élnek, melyek családokra oszlanak.

A viscachák mellső lábai rövidek, a hátsók hosszabbak és erősebbek, ezért ha futásról vagy mászásról van szó, nagyon ügyesek. A talpuk vastagon párnázott, így remekül tudnak támaszkodni és közlekedni a sziklák között. A ragadozókat elsősorban remek hallásukra támaszkodva próbálják elkerülni. Zuzmókkal, mohával és a sziklás terepen is megélő, igénytelen növényekkel táplálkoznak.

Gyönyörű bundája a legmelegebb kültakarók egyike, szőre hosszú, puha és sűrű. Nagy szerencséjére folyamatosan vedlik, így prémje a szörmekereskedők számára értéktelen. Ennek köszönhetően a csincsilával ellentétben az orvvadászoktól nem kell tartania. Mint ismeretes, ezt a roknt kishíján kiirtották a túlvadászással, csak mostanában kezd stabilizálódni a populációja.

Róbert

A kedvencem neve Róbert, ő a papagájom. A tolla tarka színben pompázik. A teste szürke és sárga. Kis gömb alakú. A feje citromsárga, és az arcán piros folt van, ezért úgy néz ki, mintha nagyon melege lenne. Van a feje tetején egy fölálló toll. Amikor mérges vagy meglepődött, akkor áll föl. A körmei nagyok. A szeme fekete. Úgy mondjuk, hogy gombszemek. A zöltségeket és a gyümölcsöket nem szereti. Kőlest, napraforgót, földimogyorót és hasonló magokat fogyaszt. Érdekesen eszi a földimogyorót. Megfogja a lábával, összecsorítja és rágcsálja. Nagyon aranyos és kedves madár. Amikor hazaérek az iskolából vagy edzésről, elkezd csipogni. A ketrece a szobámban van. Este, mikor elcsapom a villanyt, egyből elalszik. Nem tudom, hogy bír olyan gyorsan elaludni. Néha hülyeségeket is csinál. Amikor a ketrece felső részében hintázik, kicsúszik alóla a farudacska, és leesik. Ez azért van, mert néha nem jól erősítem be a rudacska, és könnyen kimozdul. Különbösen nagyon okos és vicces papagáj. Örülök, hogy van egy ilyen papagájom, mint Róbert.

Csuvik Sarolta, Ada

Cirmi

Egyik nap megláttam kint a kapu előtt egy kedves kiscicát. Nagyon megsajnáltam, és behoztam az udvarra, beletetem egy ketrecebe.

Cirminek hívják, és nagyon szeret engemet. Mindig, amikor kimegyek az ajtón, odabújik hozzám, és kéri a napi ételadagját. Tejet szoktam neki adni, az a kedvence. A ropit is szereti, de ritkán kap. Fekete a szőre, a szeme zöld, a testalkata vékony, hosszú a farka, kicsi a füle, rózsaszínű az orra. Szelíd, jámbor állat, de néha harcos alkat, ha találkozik egy másik macskával.

Örülök, hogy behoztam az utcáról, így lett neki gazdája.

Skita Sámuel, Ada

HOROG

Afrikai harcsa

Clarias gariepinus (Burchell, 1822)

Ismertetőjegyek. Teste megnyúlt, hengeres, az elülső részén feülről, a farokrészen oldalról összenyomott. Nagy feje erősen lapított, hátrafelé szélesedik, szeme aránylag kicsi. Szája nagy és végállású, körülötte nyolc bajuszszál található. Feltűnően hosszú hátúszójában 61–79, anális úszójában 45–60 úszósugár számolható. Farokúszójának szegélye lekerekített, bemetszés nélküli. Teste csupasz, pikkelytelen, színe – a harcsáéhoz hasonlóan – változó. Háta és oldala vagy szürkén márványozott, vagy közel azonos árnyalatú sötétszürke, a hasa piszkosfehér. Uszonyai szürkés színűek. Hossza az 1 métert is meghaladhatja.

Hasonló fajok. Az afrikai harcsa hosszú hátúszója alapján a harcsától, a törpeharcsától, a fekete törpeharcsától és a pettyes harcsától jól elkülöníthető. A menyhalnak ugyan hasonlóan hosszú a hátúszója, de két különálló részre oszlik, emellett csak egyetlen bajuszszálat visel az állán.

Környezet. Eredeti hazájában, ahol a vizek hőmérséklete soha nem süllyed 16 fok alá, a folyókban, tavakban és mocsarakban is megtalálható. A kopoltyúüreg zacskószerű képződményeinek segítségével a légköri oxigént is fel tudja venni, ezért az oxigénben szűkös, időszakos vizekben is megél.

Táplálék. Mindenevő hal, amely táplálékot keresve a mederfenéktől a felszínig bejárja a vizet. A fiatalok zooplankton, a nagyobbak vízi rovarlárvákat, alsórendű rákokat, puhatestűeket, különböző növényi anyagokat, szerves törmelékot és kishalat fogyasztanak.

Szaporodás. Eredeti élőhelyén – április és december között – a frissen elárasztott területek növényzetére ivik. Ez általában párosan

zajlik le, főként éjszaka vagy a hajnali órákban. A nőtények által érlelt ikra mennyisége 3 és 300 ezer között változik, az ikraszemek átmérője 1,2–1,6 mm.

Elterjedés. Az afrikai harcsa elterjedési területe magába foglalja egész Afrika területét, Kis-Ázsiát és Törökország déli részét. Hazánkba először 1984-ben, majd 1987-ben importáltak táplálkozó lárvákat Hollandiából, majd 1988-ban Dániából a faj fehér színváltozatát is behozták, melyek a Hortobágyi Halgazdaságba kerültek. Magyarországon 1984 és 1990 között a százhalmombattai Temperáltvízű Halzaporító Gazdaságban és a szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézetben végeztek kísérleteket a faj tartásával, takarmányozásával és szaporításával kapcsolatban. Néhány zárt kezelésű, melegvízű horgásztóba is betelepítették, ahonnan a horgászok rendszeresen fogják kapitális példányait.

Jelentőség. Kisegítő légzőszervének köszönhetően csekély vízmennyiségben is igen sok hal tartható. Igénytelensége miatt aránylag kis költséggel nevelhető, ezért jelentős haszonhalunkká vált. Több gazdaságban is nagy tételben nevelik, a halüzletekben rendszeresen kapható. Horgászhalaként is kedvelt, de csak a melegvízű tavak alkalmasak tartására. Fogását a törvény nem szabályozza, horgászatára a helyi rendelkezések mérvadóak. Meghonosodásától valószínűleg nem kell tartanunk természetes vizeinkben, mivel a 16 fokosnál alacsonyabb hőmérsékletű vízben fogékonnyá válik a betegségekre vagy hidegsokkot kap és elpusztul.

Harka Ákos-Sallai Zoltán:
Magyarország halfaunája című könyve nyomán

Egy jól sikerült horgászás

hozta a szereléket. Vince feketegilisztával csalizott, és hamarosan kapása volt. Harcsa került a horgára, de partközelpben leakadt.

Mivel sokáig nem volt kapásunk, Vince azt mondta, hogy ma úgyszem fogunk semmit, mert ez rossz hely, ezért menjünk haza. Látva, hogy a mellettünk lévő horgásznak sok süllőkapása volt, azt mondtam, hogy még maradok. Amikor felkeltem a kisserékemről, hogy kinyissam a szákot, a botom kapást jelzett. Jobban odafigyeltem, és vártam, hogy jól bevegje a csalit. Amikor jobban elkezdte rángatni, berántottam neki. Éreztem, hogy szép kis jószág. Vince megállapította, hogy ez nem hal, de mikor a felszínre húztam, és a süllő csapott egy nagyot, a barátom azt mondta, hogy ő nem szólt semmit.

A szomszéd horgász látta, hogy nincs nyitva a szákunk, ezért odajött az övével, és kimerítette a halat. Addigra azonban a küzdő hal összegabalyította a tőlünk jobbra levő pecás szerelékeit.

Mikor a süllő szákba került, nagyon megörültem. Megpróbáltam kiszabadítani a horgot, eltörött. Ekkor még jobban örültem, hogy erre nem akkor került sor, amikor a hal még a vízben volt.

Ezután hívtam anyát, mert a süllő nem fért bele a kis vödörünkbe. Anya is megcsodálta a fogásomat, majd szákostul vitte a nagymamámékhöz, mert ők közelebb laknak. Útközben többen is megkérdezték, eladja-e a halat. A nagyiéknál anya senkit sem talált otthon, ezért vizet engedett a kádba, és abba tette a süllőt. Mikor a nagypapa hazaért, és bement a fürdőszobába, hogy lefűrödjön, alaposan meglepődött. A süllő ugyanis közel kétkilós volt, és ez eddigi legnagyobb fogásom.

Sévity Iván, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Tavasszal sok volt az eső, kiöntött a Tisza, aztán visszavonult a medrébe. A parton van egy kávézó, mellette egy gödör, amiben homok van meg két focikapu, hogy lehessen strandfocizni. Mivel a folyó ezt a mélyedést is elöntötte, sok kis hal maradt benne.

Egyik júliusi napon eldöntöttük a barátommal, Vincével, hogy elmegyünk a strandra pecázni. Mikor leértünk a vízpartra, láttuk, hogy azt a helyet, ahova mi szoktunk menni, már elfoglalták. Négyöt méterrel odébb pakoltunk le. Jobbról és balról is pecások voltak, így két tűz közé kerültünk. Csak előre és enyhén felfelé dobhattuk be a szerelékünket.

A vízlepte focipályán fogtam csalihalakat, ezekkel csaliztam fel, saját felszúrési módszeremet alkalmazva. Enyhén felfelé, a parttól mindössze öt méterre vetettem be. A víz sodrása pontosan elem

Ezen a napon történt • Ezen a napon történt • Ezen a napon történt •

December 2.

Melinda, Vivien, Aranka, Dénes, Aurél, Aurélia, Aura, Bibiána és Viviana napja.

Dénes: Görög eredetű név, a Dionüszosz névből származik. Jelentése: Dionüszosznak ajánlott. A görög mitológiában Dionüszosz a bor és a szőlő istene.

Aurélia: Latin eredetű név, az Aurél férfinév női párja. Jelentése: aranyos.

1848. XII. 2. – 162 éve történt

I. (V.) Ferdinánd császár és király lemondott a trónról unokaöccse, Ferenc József javára. A forradalmi viszonyok között a Habsburg-ház az 53 éves I. Ferdinándot túlságosan gyengekezűnek és -elméjűnek tartotta, így a 18 éves Ferenc József került a trónra. A forradalom liberális és nemzeti követeléseinek elnyomására a katonai eszközök bevetésétől sem riadt vissza. Hatvannyolc évig tartó uralkodását a demokratizálódás és a függetlenedési törekvések ellenzése jellemezte, mivel a Monarchia erejének megőrzését csak a korlátlan befolyásában látta.

1923. XII. 2. – 87 éve történt

New Yorkban megszületett Maria Callas (eredeti nevén: Cecilia Sofia Anna Maria Kalogeropulosz) világhírű operanénese.

December 3.

Olívia, Ferenc, Lúcius, Berény, Atala, Atália, Xavér és Xavéria napja.

Olívia: Latin eredetű név, az Oliva név származéka. Jelentése: olajfa.

Ferenc: Francia, latin eredetű név. Az olasz Francesco név latinisított Francisus formájából származik. Assisi Szent Ferenc gyermekkori beceneve volt, melyet azért kapott, mert édesanyja francia származású volt. Jelentése: francia.

1993. XII. 3. – 17 éve emlékezünk meg róla

A fogyatékos emberek nemzetközi világnapja. Az ENSZ 1993 októberében hozott határozata alapján, hogy felhívja a figyelmet a baleset, betegség, katasztrófa következtében fogyatékosá válhat problémáira.

1937. XII. 3. – 73 éve történt

Balatonszárszón meghalt József Attila költő. A magyar költészet egyik legkiemelkedőbb alakja volt, születésnapján, április 11-én ünnepeljük a magyar költészet napját.

December 4.

Borbála, Barbara, Péter, Mór, Emerita, Ciklámén, Ada, Adelina, Adelinda, Alinda, Boriska, Boróka, Móric, Reginald és Anasztáz napja.

Barbara: Görög eredetű név. Jelentése: idegen, külföldi nő. A Borbála a Barbara magyaros módosulata.

Ada: Héber eredetű név. Jelentése: felékesített, szép. Más magyarzat szerint, a germán eredetű, Adal-, Adel- kezdetű nevek rövidülése, így jelentése nemes.

1642. XII. 4. – 368 éve történt

Párizsban 57 éves korában meghalt Armand-Jean du Plessis, Richelieu hercege, aki 1622-től bíboros, 1624. 4. 29-étől XIII. Lajos főminisztere volt. Szürke köpeny volt a kedvenc viselete, s oly mértékben befolyásolta a király döntéseit, hogy Szürke Eminenciás lett a ragadványneve.

1849. XII. 4. – 161 éve történt

Megszületett Crazy Horse (Szilaj Ló) amerikai indián törzsfőnök, aki a csejen és szíu indián törzsekkel, Ülő Bikával és Két Holddal együtt a Little Big Horn folyó melletti ütközetben, 1876. 6. 25-én legyőzte az amerikai hadsereg lovassági alakulatát. Ezt tartják az indiánok utolsó nagy győzelmének a területüket elrabló fehérekkel szemben.

December 5.

Vilma, Ábel, Csanád, Csaba, Bács, Ciklámén, Csobád, Dalma, Krisztina, Mór, Péter, Reginald és Sebő napja.

Csaba: Török-magyar eredetű, régi magyar személynév. Jelentése: pásztor, kóborló, egy másik elemzés szerint, ajándék. A 19. században újították föl, Vörösmarty Mihály és Arany János művei nyomán lett népszerű.

Krisztina: Latin eredetű név, a Krisztiána gyakoribb alakváltozata. A görög eredetű latin Christianus, magyarul Krisztián, Keresztély férfinév női párja. Jelentése: Krisztushoz tartozó, keresztény nő.

270. XII. 5. – 1740 éve történt

A kis-ázsiai Szent Miklós püspök névnapja előestéjén édességgel ajándékozta

József Attila

meg a gyerekeket, amely szokás máig fennmaradt. Ezt nevezzük Mikulás-napnak.

1901. XII. 5. – 109 éve történt

Würzburgban megszületett Werner Karl Heisenberg német fizikus és filozófus, akit 1932-ben a mag- és atomfizika területén elért eredményeiért Nobel-díjjal tüntettek ki.

December 6.

Miklós, Nikolett, Miksa, Mikolt, Gyopárka és Leontina napja.

Miklós: Görög, szláv eredetű név, a görög Nikolaosz név szláv formájából származik. Jelentése: győzelem, nép. A Nikolett a Miklós férfinév francia eredetű női változata.

Mikolt: Magyar eredetű név, Kézai Simon névalkotása. Más magyarzat szerint, a bibliai Michal (Mikal) vagy a germán Nikola női névből származik.

270. XII. 6. – 1740 éve történt

Szent Miklós napja, Mikulás ünnepe. A nyugati fogyasztócentrikus ideológiák mára teljesen egybemoszták Téliapó figurájával, de gyakran már a karácsonnyal is összezagyalják...

1825. XII. 6. – 185 éve történt

Felső-Peru kikiáltotta függetlenségét Spanyolországtól és a latin-amerikai függetlenségi mozgalmak vezetője és szabadságharcosa, Simón Bolívar iránti tiszteletből Bolíviának nevezte el magát.

December 7.

Ambros, Ányos, Agaton, Amaranta, Ambrózia és Szabin napja.

Ambros: Görög eredetű, név, a Ambrosiosz név rövidüléséből származik. Jelentése: halhatatlan.

Ambrózia: Görög eredetű név, az Ambrosus férfinév női párja. Jelentése: halhatatlan. A görög mitológiában az istenek örök ifjúságot biztosító étele az ambrózia.

1941. XII. 7. – 69 éve történt

A japánok megtámadták a Hawaii-szigeten lévő amerikai támaszpontot, Pearl Harbort. A légitámadás következtében két és fél ezer ember halt meg, és sok hajó megsemmisült, valamint az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba.

1761. XII. 7. – 249 éve történt

Strasbourgban megszületett Marie Tussaud (szül. Grossholtz) feltehetően svájci származású francia viaszöntő, az 1832-ben Londonban megnyílt Madame Tussaud Panoptikum, viaszbábú-múzeum megalapítója (Tussaud – olvasd: Tüsző).

December 8.

Mária, Mátyás, Emöke és Immakulata napja.

Mária: Bibliai név. Eredeti héber formája Mirjam volt, ez a görög és latin bibliafordításokban módosult. Jelentése megfegtetlen, valamennyi magyarzata vitatott. A latin Maria névváltozatnak igen sok származéka alakult ki az európai nyelvekben, ezek egy része a magyarban is használatos.

Immakulata: Latin eredetű név. Jelentése: szeplőtelen. A Szűz Mária szeplőtelen fogantatására vonatkozó latin kifejezésből származik.

600. XII. 8. – 1410 éve történt

A Szeplőtelen fogantatás napja

Szeplőtelen fogantatás – latinul: conceptio immaculata. Teológiailag az emberi élet továbbadásának természetes folyamatában olyan fogantatás, amelyet Isten megőriz az áteredő bűntől. Az üdvösség történetében egy ilyen eset van: Isten anyjának, a Boldogságos Szűz Máriaának szeplőtelen fogantatása. A 7. századtól keleten már ünnepezték.

1854. XII. 8. – 156 éve történt

IX. Pius pápa kinyilatkoztatta az új Mária-dogmát Ineffabilis Deus bullájában, amely szerint Mária bűn nélkül fogant, így az eredendő bűntől mentes.

LEXIKON

NEVEM: Horvát Alíz.
BECENEVEM: Alice.
CÍMEM: 24430 Ada, Május 9. u. 13.
SULIM, OSZTÁLYOM: Cseh Károly iskola, 5. c.
OSZTÁLYFŐNÖKÖM: Pesznyák Erika.
ALSÓS TANÍTÓIM: Ürményi Erika, Barna Helga.
AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE: Elnök: Raffai Balázs, titkár: Csuvik Sarolta, pénztáros: Horvát Alíz.
KEDVENC TANTÁRGYAIM: Rajz, magyar, torna.
AMI NEHEZEN MEGY: Egyelőre nincs olyan.
KEDVENC TANÁRAIM: Pesznyák Erika, Máriás Valéria.
KEDVENC OLDALAM A JÓ PAJTÁSBAN: Vicckupac.
KEDVENC KÖNYVEM: Csereboszi.
HOBBIM: Tánc, törplabda.
KEDVENC FILMJEIM: Hajrá csajok 4., Jóban Rosszban, Árva angyalok, Barátok közt.
KEDVENC SPORTJAIM: Tánc, tenisz.
KEDVENC DALOM: Miley Cyrus: Hoedown Throwdown.
KEDVENC SZÍNEIM: Piros, citromsárga, narancssárga, lila, zöld, fehér.

KEDVENC ÉVSZAKOM: Tavasz.
KEDVENC ÉTELEM, ITALOM: Spagetti, üdítők.
MIT TUDOK FŐZNI, ELKÉSZÍTENI? Amit akarok, elkészítetek.
KEDVENC ÁLLATOM: Ló.
MI LESZEK, HA NAGY LESZEK? Tanítónő.
NO, ÉS A SZERELEM? Titok.
 Levelezőtársat keresek!

NEVEM: Skita Sámuel.
BECENEVEM: Samu.
CÍMEM: 24430 Ada, Đuro Đaković u. 69.
SULIM, OSZTÁLYOM: Cseh Károly iskola, 5. b.
OSZTÁLYFŐNÖKÖM: Bacsai Dávid.
ALSÓS ANÍTÓM: Berta Rózsa.
AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE: Elnök: Vastag Nikolett; titkár: Lehoczki Anna; pénztáros: Szécsényi Kata és Bács Ágnes.
KEDVENC TANTÁRGYAIM: Torna, matek.
AMI NEHEZEN MEGY: Magyar.
KEDVENC TANÁROM: Berta Rózsa.
KEDVENC OLDALAM A JÓ PAJTÁSBAN: Vicckupac.
KEDVENC KÖNYVEM: Nincs.
HOBBIM: Pecázás.
KEDVENC FILMJEIM: 67-es utas; Horogra akadva 1–4.; Rendőrákadémia 1–6.; Nyomás utána.
KEDVENC SZÍNEIM: Kék, fekete, zöld, szürke.
KEDVENC ÉVSZAKAIM: Nyár, tél.

KEDVENC ÉTELEIM: Spagetti, pizza, rotyogtatott palacsinta.
MIT TUDOK FŐZNI, ELKÉSZÍTENI? Rántotta, tea, kávé, pizza.
KEDVENC ÁLLATAIM: Kutya, macska, oroszán, leopárd, puma.
MI LESZEK, HA NAGY LESZEK? Gépzseni.
NO, ÉS A SZERELEM? Niki, Anna.

NEVEM: Rigó Kitti.
BECENEVEM: Kitti, Kitta.
CÍMEM, TELEFONSZÁMOM: 24430 Ada, Becsei út 35., 063/126-73-19.
SULIM, OSZTÁLYOM: Cseh Károly iskola, 5. c.
OSZTÁLYFŐNÖKÖM: Pesznyák Erika.
ALSÓS TANÍTÓIM: Ürményi Erika, Barna Helga.
AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE: Elnök: Raffai Balázs, titkár: Csuvik Sarolta, pénztáros: Horvát Alíz.
KEDVENC TANTÁRGYAIM: Magyar, biológia, rajz.
AMI NEHEZEN MEGY: Egyelőre nincs.
KEDVENC TANÁRAIM: Máriás Valéria, Király Attila, Maletaški Milana, Pesznyák Erika, Ambrus Éva, Raffai Magdolna.
KEDVENC OLDALAM A JÓ PAJTÁSBAN: Vicckupac.
KEDVENC KÖNYVEIM: Vuk, Tom Sawyer.
HOBBIM: Kompizás, XD.
KEDVENC FILMEM: Jóban Rosszban... sok van.
KEDVENC SPORTJAIM: Tánc, kézilabda.
KEDVENC SZÍNÉSZNŐM: Phoebe Tonkin.
KEDVENC SZÍNEIM: Lila, sárga, narancssárga, piros.
KEDVENC ÉVSZAKAIM: Tavasz, nyár, tél.
KEDVENC ÉTELEIM, ITALOM: Spagetti, pizza, Pepsi.
MIT TUDOK FŐZNI, ELKÉSZÍTENI? Leves, puding pizza.
KEDVENC ÁLLATAIM: Susie, Alisa (kutya), Cirmos (macska).
MI LESZEK, HA NAGY LESZEK? Még nem tudom.
NO, ÉS A SZERELEM? Van.
 Levelezőtársat keresek!

Rajz- és irodalmi pályázat

November 19-én került sor az óbecsei Népkönyvtár könyvhónap alkalmából kiírt pályázatának eredményhirdetésére.

Az alsósok meseillusztrációkkal pályáztak, míg a felsősök fogalmazást írtak: Kedvenc könyvem, A nyár legszebb élménye (5. és 6. osztályosok), Hagyományaink, Megtörtént velem (7. és 8. osztályosok) címmel. A középiskolások négy téma közül választhattak: Elfogadom a máságot, A szavak lehetnek hidak, de szakadékok is, A könyv nélküli szoba olyan, mint a test lélek nélkül. A szerelemben a 11 is páros szám.

Minden pályázó tagsági könyvecskét kapott a következő évre, míg a díjazottak könyvjutalomban részesültek. A könyveket az óbecsei Prizma könyvkereskedés tulajdonosa ajándékozta.

A legjobb rajzokat kiállították a könyvtár dísztermében.

Az 1. és 2. osztályosok csoportjában első helyezést ért el: Szemendri Tamás (Petőfi Sándor iskola), második lett Cszimár Enikő és Kovács Viktória (Samu Mihály iskola), ketten lettek harmadik díjasok, mégpedig Beretka Leona és Kovács Lidia (Sever Đurkić iskola).

Különdíjat kapott Varga Imola (Samu Mihály iskola) és Rác Kollompár Anasztázia (Petőfi Sándor Iskola).

A 3. és 4. osztályosok kategóriájában ketten kaptak első díjat: Pál Orsolya (Sever Đurkić iskola) és Talpai Előd (Samu Mihály iskola), ketten másodikat: Rezbár Krisztofer (Bratstvo iskola) és Brasnyó Mihály (Petőfi Sándor iskola), valamint ketten harmadik díjat: Rajslj Dorottya és Milinkov Alekszandra. Különdíjat érdemelt: Gálfi Bernadett és Bata Szimonella (Zdravko Gložanski iskola).

Az irodalmi pályázaton az ötödikesek, hatodikosok csoportjában. 1. Fehér Zsolt (Sever Đurkić iskola), 2. Tóth János (Samu Mihály is-

kola). Ketten érdemelték 3. helyezést: Kovács Bence és Hek Adrián (Petőfi Sándor iskola).

A hetedikesek, nyolcadikosok kategóriájában 1. Ördög Valentina, 2. Kovács Franciska. Ketten lettek harmadik helyezettek: Klimó Péter és Neorcsity Tamás (Sever Đurkić iskola).

A középiskolások közül: 1. Sági Lívია (gimnázium), 2. Kovács Noémi (Közgazdasági Középiskola), 3. Zamócki Ágnes (gimnázium). Gratulálunk!

Koncz Erzsébet

Kecsenovics Kitti, a kis versmondó

Az idei évben immár 14. alkalommal került megrendezésre november 20-án és 21-én Bácsfeketehegyen a Dudás Kálmán Nemzeti Vers- és Prózamondó Találkozó. A kétnapos versenyen Csantavért Kecsenovics Kitti 3. a osztályos tanuló képviselte.

Vele készítettem riportot, és megkértem, meséljen nekem, mi is történt Bácsfeketehegyen.

– Milyen versekkel értél el helyezést?

– A versenyre három szöveggel kellett készülni, kettő a magyar irodalomból és egy a kisebbségi / határon túli magyar irodalomból. A szervezők kikötötték, hogy csak olyan szövegekkel vehetünk részt, amelyekkel eddig nem értünk el helyezést. Így három új verset tanultam meg: Romhányi József: A róka és a holló (téma és variációk), Kányádi Sándor: Hallgat az erdő, Vesztergom Andrea: Kistestvérem született.

– Milyen korosztályú ellenfeleid voltak?

– Három kategóriában zajlott a verseny, gyermek, ifjúsági és felnőtt kategóriában.

– Hány veled egykorú szavaló lépett fel?

– Egy törökkanizsai kislány, Kovács Dorina volt velem egyidős, a többiek mind idősebbek voltak. A gyermek kategóriában 9–15, az ifjúságiban 15–19 éves korig, a felnőtt

kategóriában pedig a 19 éves kor felettiiek versenyeztek.

– Honnan érkeztek még szavalók?

– Szabadkáról, Törökkanizsáról, Topolyáról, Horgosról és Bácsfeketehegyről (Vajdaság), Lendváról (Szlovénia) és Nagykanizsáról (Magyarországról).

– Kik voltak a zsűritagok?

– A zsűri tagjai: Krekity Olga Radnóti-díjas versfelkészítő, Domány Zoltán Radnóti-díjas versmondó és Krizsán Szilvia színművésznő voltak.

– Milyen bírálatokat kaptál tőlük?

– Azt mondák, hogy ügyelnem kell arra, hogy ne énekeljek szavalás közben, de megdicsérték a kiejtésem és a jó szövegválasztást is.

– Milyen volt a napi program?

– A verseny kétnapos volt. Szombaton két alkalommal (délelőtt és délután) szavaltunk. Este megnéztük Szarka Ákos első önálló irodalmi estjét. A szabadidőnket is jól megszervezték. Voltak kézműves foglalkozások, lehetett asztaliteniszezni, és persze ismerkedni is. Sok új barátot szereztem. Nagyon finom ebédeket kaptunk, és ott is alhattunk a kultúrotthonban. Vasárnap délelőtt volt a döntő.

– Milyen eredményekkel tértél haza?

– A gyermekkategóriában első helyezett lettem, valamint megkaptam a verseny fődíját, a Dudás Kálmán-díjat is.

Kívánok még további sok sikert és kitaratást, szép eredményeket, jó versmondást!

Pesti Enikő, 7. b

Hunyadi János iskola, Csantavér

RÜGYFAKADÁS

Beszél a város

A zenedében ülök. Már lassan vége van az órának. Kezdek unatkozni, s azt tervezem, hogy mit fogok csinálni a két óra közötti fél órás szünetben. Mikor magamhoz térek, a tanárom kijelenti, hogy vége az órának. Kedves ember, jó tanár, de mint minden művésznek, neki is vannak furcsa szokásai...

Ahogy kilépek az utcára, a könyvtár felé veszem az irányt. A poros kövekkel kirakott úton elmélkedek. Olyan kemény és szilárd. Vajon ki építhette és mikor? Vajon hány ezer ember taposhatta e köveket? Nem tudni. A könyvtár bejárata előtt megállít a két óriás. Ha élnének, mit mondanának nekem? Talán:

– Hé, ki vagy? Mit akarsz itt? Ez a mi birodalmunk!

Meglehet. De szerencsére ők csak szobrok és jóságos óriások, akik őrzik a könyvtárat. A város közepén álló óriási fehér vitéz olyan rikító fehéren néz rám, ahogy a reggel első napsugarai rávilágítanak, hogy szinte már leáll beszélgetni velem:

– Tudod, hogy én hány csatát megjártam?

– Nem.

– Vitéz tetteimről lettem híres, ha nem lennék szobor, megmutatnám a fejémet és a kardomat is.

– Szívesen megnézném, kár, hogy szobor vagy...

Ebben a mai világban igazán elkelnének a vitézek és becsületes emberek...

Ilyen szavakkal hagytam magára a hatalmas vitézt, s mivel megéheztem, betértem egy pékhez, aki épp egy vevővel veszekedett, és még akkor is mérges és ideges volt, amikor én sorra kerültem. Alig vártam már, hogy távozzak. Nem szép látvány egy ilyen ember. Indultam vissza a zeneiskolába, s közben a peracet majszolgattam. Beértem a szoborparkba, ahol éppen Csáth Géza és Munk Artúr vitakoztak, de nem volt időm meghallgatni őket. A zeneiskolába még pont időben odaértem, és a perac elfogyott.

Sokan mondták már, hogy dús a fantáziám, és erről most kezdek én is meggyőződni, mindenesetre legjobb, ha mindenről megvan a saját véleményem...

Ábrahám Máté, 7. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

Csantavér az én falum

Kicsiny falum neve Csantavér.

Áthalad rajta egy picinyke ér,

a neve Csik-ér.

Gyönyörű templomunk

három tornya

a főutca mentén,

bölcsen néz a tájra.

Tovább haladván ott az óvoda,

ahol ajkunkról,

messze szállt a kacaj.

Na és az iskolánk,

ahol annyi szépet tanultunk,

tőle majd ballagáskor

könnyes szemmel búcsúzunk.

Az emlékmű, a terek,

a padok...

Itt érzem igazán,

hogy itthon vagyok.

Földi Alexandra, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Itt születtem

Falum neve Szilágyi, Szilágyi Dezsőről nevezték el. Én 9 éve élek itt.

A Petőfi Sándor utca 46-os számú házában lakom. Az utcámat számos lombos fa díszíti. Ha végigsétálunk rajta, szemünk elé tárul a sok szép madárnak lakhelyet adó park. Közepén a messze földön híres Szent István-templom. Szemben a Kis Ferenc Általános Iskola, mely mellett a plébánia található. Ha átkelünk a főúton, azt óvodában gyönyörködhetünk. Helyi nevezetesség a körtefa és a gémeskút. Régen vasútállomás is volt itt, mellette a számos vízi élőlénytel telj Bara. A halastavak a szomszéd faluba vezető út két oldalán terülnek el, a vadász-házzal együtt. A közeli város irányában pedig a víztorony magasodik.

Szeretek itt élni a gyönyörű környezet és a friss levegő miatt. A barátaim és a rokonaim is ide költöztek.

Tari Eleonóra, 3. osztály, Kis Ferenc iskola, Szilágyi

Padtársam

Bajusz Árpád a padtársam, aki egyben a legjobb barátom is.

Magas, icipicit ducibb a közepes testalkatúaknál. Kerek, komoly arca van, de mindig megnevettet. Kék szemű, barna, rövid hajú gyerek. Sportosan öltözködik, legtöbbször tornacipőben jár. Jó barát, mert titoktartó, mindig vicces, jókedvű. Okos és ügyes, mert majdnem minden ellenőrző-jét ötösré írja, amit nem, az meg nekem is nehéz. Jóságos, segít a bajban. Megbízható, mindig betartja az ígéreteit. Nyugodtan lehet rá számítani. Ideges, ha aznap röpkét, ellenőrzőt vagy dolgozatot írunk. Kíváncsi, ezért hamar meg fog öregedni. Megértő velem szemben.

A legjobb mondása, amit mindenki megfogadhat: Nem is olyan rossz és nehéz jónak lenni.

Smit Alex, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Padtársam

Smit Alex a padtársam. Ő tizenegy éves.

Középmagas, sovány testalkatú. Kerek arcú. Haja elég hosszú és barna. Szeme színe zöldeskék. Nagyon szeret focizni és komputerezni is. Mindig tiszták a ruhái. Általában miciben jár a suliba. Sokat segít mindenkinek, és jó barát is. Sportos cipőt visel. Kabátban megy ki a szünetben, mert fázós típus. Van egy csomó jó tulajdonsága. Először is igen okos. Ezt onnan tudom, hogy a Szarvas Gábor nyelvi versenybe jutás felméréjén fél ponttal jobb lett mint én. Titoktartó. A múltkor jöttem rá, hogy mennyire az. Egy fontos titkomat magában tartotta. Továbbá jóságos, kedves és nem önző. Ez a mai focimeccsből is látszik. Ha elesett valaki, rögtön odament, és felsegítette. Ha passzoltak neki, jókedvűen megköszönte a labdát. Amikor gólhelyzetben volt, akkor is odaadta vagy nekem, vagy egy másik csapattársának a labdát, hogy ő rúgja be a gólt.

Örülök, hogy a padtársa és a barátja lehetek.

Bajusz Árpád, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Életem története

Valahol kis magvacska voltam, de egy napon a földbe pottyantam, és szép tölgyfa lettem.

Egy derűs reggel azonban fűrészek hangját hallottam, vastag törzsemet vágták. Mikor már nem voltam a földbe növe, felraktak egy kocsi, és vittek a gyárba. Ott benn mindenféle dolog volt, de mind olyan csiszolt fából készült, hogy öröm volt ránézni. Engem is szépen megmunkáltak, még tükröt is hoztak elélem. Mikor megnéztem magam benne, hát látom: gyönyörű fahinta vagyok. Másnap a játszótérre vittek. Aznap déltájít gyermekzívajt hallottam, mikor ideértek a gyerekek, mind szétszaladtak. Hozzám csak egy félénk kislányka jött oda. Elmosolyodott, majd elkezdett hintáznai rajtam. A többi gyerek mind csodálta. Hosszú barna haja lógott a szélben. Így történt ez másnap is, harmadnap is. De egy napon nem láttam a lányt. Nagyon megijedtem, hogy mi történhetett velem? Azért nem voltam egyedül, mert a többi gyerek is kedvet kapott a hintázásra. Alig győztem őket a magasba repíteni. Egy nap viszont már nem jött egy gyerek sem. Mind a havas dombon csúszkáltak. Amikor beköszöntött a tavasz, a játszótér újra a gyerekektől visszhangzott. Két gyerek mellettem arról beszélt, vajon hova is költözhetett a kis barátnőm. S ebben a percben nagyot roppantam. Eltörtém. Másnap a szemétdombon ébredtem, és csak az én kis barátnőmre gondoltam. Egyszer azon kapom magam, hogy égek. Szél lettem. Ahogy suhantam, láttam a kislányt.

Szívem melegséggel telt meg, és azt gondoltam: egy dolognak a vége, egy másíknak a kezdete.

Pósa Viktória, 5. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Őszi séta a városomban

Ma különleges nap van. Sétálni megyek a barátnőmmel, Emesével és Vivi-vel. Ők egy órára jönnek hozzám. Akkor eldöntjük, hogy merre megyünk.

Megérkeztek, s feltettem a kérdést:

– Merre menjünk?

– Sétáljunk el a piacig, anyukám úgyis megkért, hogy vegyek almát – hangzott Emese válasza. Abban a pillanatban, mikor kiléptem az ajtón, magával ragadott a látvány. Sokan mondják, hogy a legszebb festő az ősz. Ezzel én is egyetértek. Ahogy mentünk beszélgettünk:

– Nektek melyik a kedvenc évszakotok? – kérdezte Vivi. – Nekem a tél, mert akkor sokat játszottunk a hóban – közölte.

– Nekem a nyár, mert akkor megyek fürödni a tópartra – felelte Emese. Én csak lehajtottam a fejem, és ennyit mondtam:

– Én az őszt kedvelem legjobban.

Így beszélgettünk, és kitaláltunk egy játékot is: gyűjteni kellett öt gesztenyét, három diót, egy gesztenyefalevelet és három különböző színű falevelet. Folyt a verseny. Észre sem vettük, hogy a piactérhez értünk. Ekkor Emese vett almát, majd hazaindultunk. Közben mindannyian elropogtattunk egy-egy őszi gyümölcsöt. Öt utca mellett haladtunk el, majd Vivi így szólt:

– Nekem itt kell elfordulnom!

Mint kamaszlányok, elbúcsúztunk egymástól: puszi erről, puszi arról.

– Majd holnap találkozunk – kiáltottam utána.

Nem sokkal később a másik barátnőmtől is elváltam. Ám nekem sem kellett már sok idő hazáig.

Nagyon tetszett ez a séta. Sajnos a játékban nem én nyertem, de így is nagyon jól szórakoztam.

Bencsik Blanka, 6. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

Hazudtam

Három évvel ezelőtt, tavasszal vagy ősszel, már nem tudom, meglátogattuk a nagyatám nővérét. Mikor bementünk a házába, éppen ott volt a szomszéd néni, aki elmondta, hogy születtek náluk kiscicák, és el fogják ajándékozni őket. Ennek nagyon megörültem, mert sajnos, a mi macskánk nemrég halt meg.

Mikor elmentünk a nagyatámhoz, elmeséltem neki az egész történetet. Ezután elhatároztuk, ha elajándékozzák a cicákat, akkor mi elhozunk kettőt. Ehhez viszont rendet kellett rakni hátul a fészerben. Nem voltunk restek a nagyapával, és gyorsan rendbehoztuk a macskáknak a helyet. A fát egymás tetejére raktuk, a szemet egy kupacba tettük, és leterítettük fóliával, hogy a cicusok ne azt használják WC-nek. Ezután tettünk be homokot egy régi lavórban, hogy ez legyen a mellékhelyiség. Ezenkívül elhelyeztünk bent még két kartondobozt, amelyek jól ki voltak bélelve mindenféle párnával meg szigetelő-, melegítőanyaggal. Betettünk még négy tálat, kettőt ételnek és kettőt víznek. Készen is lettünk fél nap alatt mindennel. Most már csak várunk kellett pár hetet. Mikor letelt az idő, elmentünk autóval, hogy megnézzük a cicákat. Sajnos kiderült, hogy mind lány. A nagypapa nem akart nőtény macskát hazavinni, mert nagyon sok kiscicát szül. Mikor a tatám és a szomszéd néni beszélgettek, én kicsempésztem az egyik kis állatot az autóba, a csomagtaratóba, egy vödörbe. Induláshoz készültünk. A nagypapa rákérdezett:

– Ugye, nem hoztál el kiscicát?

– Én nem – feleltem.

– Akkor jó.

Hazafelé a macsek többször is nyávogott, de szerencsére ezt csak én hallottam. Mikor hazaértünk, a nagypapa megkért, hogy nyissam ki a garázsajtót. Ki is nyitottam, és megvártam, míg beáll az autó. Ezután, mikor nem látta senki, kiettem a kiscicát, és elkezdtem vele hátrafelé osonni, de a nagy meg látta, és megkérdezte, hogy sikerült-e választani. Én igent mondtam, és rohantam hátra. Mikor biztonságba helyeztem féltett kincsemet, elindultam a nagyihoz, hogy elmagyarázzak neki mindent, de addigra már a nagyapával rájöttek a csalásra. Utána sikerült rávennem őket, hogy kell az a cicus. Ezután visszamentünk Kati néniékhez, elnézést kértem, és megkérdeztem, hogy elvihetünk-e még egy cicát. Azt mondták, hogy örülnek, ha megszabadulhatnak az állatoktól. Ezután hazavittük a másik macskát is, és boldogan éltek, míg meg nem haltak. Később jöttek rá a nagyiek, hogy az egerek miatt mennyire jó egy ilyen kis állat.

Így sikerült nekem kisebb büllentés árán beszereznem a házi kedvencemet, de megérte.

Sévity Iván, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

RÜGYFAKADÁS

Van nekem egy kutyám

Van nekem egy kutyám,

Mindig ugat rám.

Nem is tudom miért,

Talán örül, azért.

Szeret velem játszani,

A labdát nem kímélni.

Párat szét is szedett velem,

De azért én így szeretem.

Lackó Márta, 5. osztály, Gligorije Popov iskola, Kisorosz

A levélkupac lakója

Egy szombat délelőtt kimentem játszani az udvarra. A kutyuskám már várt az ajtó előtt. Hátra mentünk. Neszre lettem figyelmes. Hát a diófa alól jött a zaj.

A levélkupac elkezdett mozogni. Egy kis süni jött ki alóla. Szóltam anyának, hogy jöjjön ki. Beletettük egy dobozba, adtam neki enni és inni.

Amikor jóllakott, elengedtem. Visszament a levélkupac alá, és elaludt. Addig volt a hátsó kertben, míg be nem állt a fagy.

Pintér Lúcia, 3. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Részt vettem az őszi munkában

Az ősz érkezésével megkezdődnek azok a munkálatok is, amelyek erre az évszakra jellemzőek.

Ilyenkor begyűjtünk, bekészítünk mindent télire, és rendezzük a természet rendetlenségét. Az egyik ilyen rendetlenség a lehullott sárga levelek. A takarításukból nekem is kijut. Mégis alig várom, hogy elkezdjem a munkát, mert tudom, hogy minden alkalommal új dolgot fedezek fel a környezetemben. Míg szedem össze a lehullott leveleket, a színükben gyönyörködöm. Nem bírom ki, hogy ne simítsak meg néhányat. Néhány levél már olyan száraz, hogy szétporlad az ujjaim között, némelyik pedig selyemsima, és lágy tapintású. Fárasztó ez a munka, de amikor a levelek suhogását megtöri egy-egy koppanás, fakul fáradtságom. Tudom, hogy dió koppantotta meg a gereblyémet. Ezt a kiskutyám is meghallja, odaszalad, és a dió megszerzéséért vívott harc után már töröm is, mert az így begyűjtött diónak különös íze van.

Fájó karokkal állítom helyére a szerszámomat. Az egész udvart ellepi a levelekből áradó nehéz füst.

Berta Márta, 6. osztály, Gligorije Popov iskola, Kisorosz

Mama, tata

Tata reggel korán kel,

mert tudja, hogy enni kell.

Mama a meleget szereti,

ezért később szokott felkelni.

Miután a tata a híreket meghallgatta,

a lábait munkával dolgoztatta.

A szoba tiszta és illatos,

mert a mama nagyon takaros.

Délután várnak és lesnek,

ilyenkor az unokák jöhetnek.

Örülünk és játszunk együtt,

ha van hozzá kedvünk.

Német Alen, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

RÜGYFAKADÁS

Kedvenc fám

Kertünk ékessége egy hatalmas meggyfa, valamikor a nagymamám ültette. Tavasszal ágai gyönyörű rózsaszín virágba borulnak. Júniusban megérik a gyümölcs. A család boldogan szedegeti a finom meggyet. Anyukám aggódva figyel, mikor a fa hegyéig bátorodom. Kicsit félek, de nem árulom el. Az ízletes gyümölcsből befőttet készítünk, amit télen jóízűen fogyasztunk el. Nyáron a lombja kellemes hűvöst nyújt. Összel lassan megsárgulnak és lehullanak a levelei, és a testvéremmel összegyűjtjük.

Várom a tavaszt, hogy ismét rózsaszín ruhát öltjön a kedvenc meggyfa.

Firsing Karolina, 5. osztály, Samu Mihály iskola, Óbecse

Padtárs

*Padtársam Kriszti,
Üde, mint a friss víz.
A jelleme erős,
ez nekem jelentős!*

*Barna haja egyenes,
A szeme, szája helyes.
Füle a helyén,
S mindez a fején!*

Sóti Márton, 6. osztály, Kis Ferenc iskola, Orom

Előkerült az elveszett kiskutya

Egy nyári napon történt, hogy nem találtam Huncutot, az ebekémet. Megkérdeztem anyut:

– Nem láttad a kiskutyámat?

– Nem – válaszolta.

Kimentem az udvarra és hívogatni kezdtem:

– Huncut! Huncut! Kiskutyám!

Nem hallottam semmi nyösszenést.

– Anyu, nem találom Huncutot!

– Semmi baj, felhívást ragasztunk ki több helyre.

Másnap elkezdtek készíteni. Ezt írtuk rá: *Elveszett egy kutya, a neve: Huncut, harminc cm magas, 1 éves. Fekete pumi juhászkutya. A becsületes megtaláló jutalmat kap. Telefonszám: 841-032.*

Vártunk, vártunk. Végre megszörrent a telefon, de téves hívás volt. Már két óra elmúlt, mikor újra megszólalt a telefon. Felvettem, és egy öreg néni kérdezte:

– Magának van fekete kiskutyája? Mindjárt hozom.

– Rendben – válaszoltam hálálkodva.

Vártunk türelmetlenül.

– Anyu, valaki kopog – mondtam izgatottan.

Kinyitottam az ajtót, és ölembe ugrott a kiskutyusom.

Felkiáltottam:

– Huncut!

Egész nap boldogan játszottunk.

Katona Kinga, 4. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

Megleckéztettek

Szerettem volna kiskutyát, apa azt mondta, tarthatok, ha gondozni fogom.

Fogadalmat tettem, hiszen szeretem az állatokat. Ő el is hozta. Két hónapig szépen rendeztem, de később elhanyagoltam. Ez nem tetszett sem a kiskutyusnak, sem apukáméknak. Vasárnap későn keltem. Ez idő alatt apa becsukta a kutyát egy ketrecbe. Amikor fölébredtem, sehol sem találtam a kedvencemet. Kereshettem volna talán éjfélig is. Szomorúan ültem asztalhoz, és mondtam:

– Nem találom a kiskutyámat. Már mindenhol kerestem.

Apa nevetve így szólt:

– Talán egy helyen mégsem. Ebéd után menj ki, és nézd meg a ketrecben!

Siettem ebédelni. Kirohantam ahhoz a ládához, amelyre apukám mutatott. Ott volt benne. Nagyon megörültem, hogy megtaláltam.

Apa így szólt:

– Ez egy kis lecke volt. Remélem, ezután gondozni fogod!

– Persze! – mondtam vidáman.

Azóta szépen megnőtt a négylábúm. Nagyon szeretem, ő pedig hűséges házőrző.

Szerda Valentina, 6. osztály, Samu Mihály iskola, Óbecse

Kedves Pajtások!

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.” Tamási Áron hősét, Ábelt ez a bölcs gondolat vezérelte haza Amerikából szülőfalujába, s onnan a Hargitára, ahova hűséges Bolha kutyája is visszavárta. Ez jutott eszembe, amikor a mai Rügyfakadásba válogattam és olvastam írásaitokat, mert mindegyik fogalmazásban, versben van valami, ami az otthon hangulatát ébreszti bennünk.

Van, aki az elődök lábnyomán lépked, és a város szobrait szövelgeti meg. De a virágba boruló meggyfa szépsége, vagy az őszi avar eltakarítása közben a gereblyére koppanó dió, a játszótér, a hinta, a templom, a nagyszülők, az iskola, a padtárs, a kedvenc állataink, amelyekről gondoskodunk, még a kis süni is a levélkupa alatt... mind, mind azt jelenti, hogy otthon vagyunk. S ha egyszer netán a sorsunk elszólintana innen, úgy hívjanak vissza a szép emlékek, mint Ábelt a Hargita!

A héten az adai munkatársaimtól kaptam a legvastagabb borítékot, s benne egy különlegességet: Illyés Gyula ars poetikáján felbuzdulva azt fogalmazták meg, ami az ő életükben a legszebb, legfontosabb. Ezeket és a többi küldeményt is a következőknek köszönöm:

Ada: Apró Ádám, Apró Andrea, Bajusz Árpád, Balassa Lilla, Batori Csillag, Bencze Vujić Lehel, Béres Szandra, Csuvik Viktor, Gecsó Ármin, Gyalog Szabina, Karácsonyi Ágnes, Komáromi Gabriella, Kovács Írisz, Könyves Lilla, Könyves Regina (2 írás), Kubina Kitti, Lrabah Nikolettta, Lehocki Dániel, Nikolic Vanda, Sévity Iván (3 írás), Smit Alex, Tóth István (3 írás), Tóth Teodóra, Urbán Elizabetta, Vastag Nikolett, Vastag Tímea, Virág Anna, Virág Attila, Virág Péter, Zetkó Gergő és a 8. d csoport munkája;

Hajdújárás: Fábíán Regina (2 írás);

Orom: Dobó Klaudia, Gulyás Nikolettta, Kádár Panni, Káposzta Kyra, Lékó Szibilla, Licinger Krisztián, Pósa Brigitta, Sóti Márton, Szögi Evelin;

Törökfalú: Bazsó Szabina, Berta Laura és Patócs Amanda;

Újvidék, Petőfi Sándor iskola: Bálizs Ágnes–Hajnal Regina, Hajnal Regina, Mendrei Andrea és Tápai Ramona.

Kölessétek az adaiak példáját!

Tomán Mária

Egy állat megszelídítése

A mai háziállatainkat régen az őseink szelídítették meg. Nekik köszönhetjük a kedvenceinket.

Nekem van egy kiskutyám, Csöpi a neve. Nyolcéves farkaskutya, és nagyon szeret engem.

Még emlékszem a megszelídítésére. Egy téli napon az óvodába indultam. Nagykot léptem a fehér hóban, s egyszer nyűszítést hallottam. A lábam mellett egy kiskutya feküdt. Olyan kicsi volt, hogy először észre nem vettem. Karomba kaptam, hazavittem. Aznap nem mentem oviba, tanítottam pár dologra. Azóta tud ugrálni, érti a beszédemet, és szeret játszani velem. Pacsít is ad. Mindig örömmel ugat, csóválja a farkát, ha meglát. Ha mozgom az ujjaimat, odamegyek hozzá és megsimogatom, az játékot jelent. Ekkor megnyalja a kezem, és fogócskát meg bújócskát játszunk. Úgyes, sokszor lehangy futásban, néha el is kap, csahol, ha megtalálja a labdát, amit elrejték. Egy nap nem találtam a kutyám. Mindenhol kerestem, sírtam.

– Miért sírsz? – kérdezte anya.

– Csöpi eltűnt! – feleltem.

– Én sem láttam még ma – mondta anyukám.

Nemsokára megérkezett apa és a testvérem.

– Nem láttad a kedvencem? – tudakoltam apától.

Apa csak a fejét rázta.

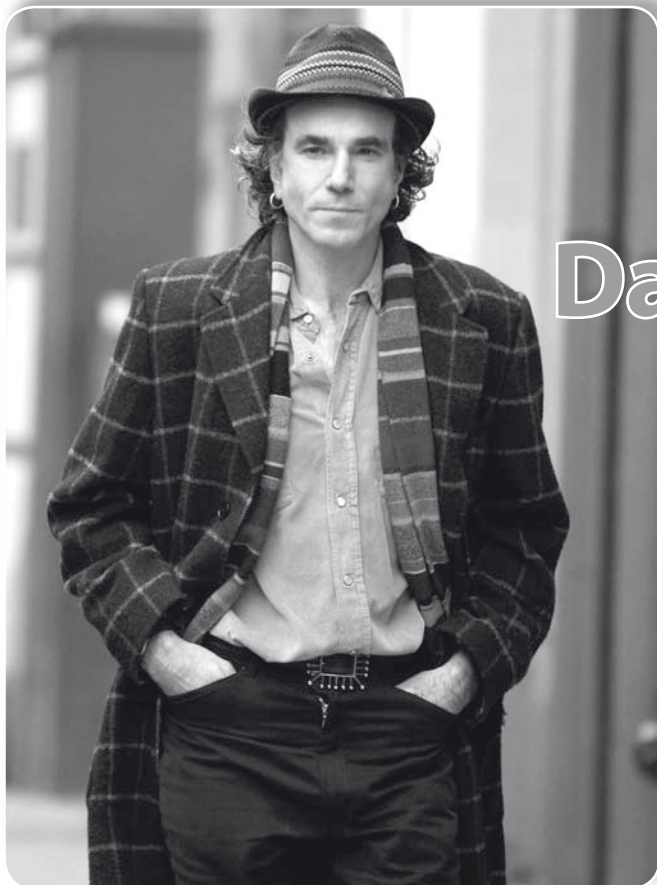
– És te, öcsi?

– Én tudom! – kiáltott fel.

A tesóm egy autóhoz vezetett, alatta egy frissen kikapart lyuk volt, a kis szőkevény benne feküdt. Nagyon megörültem.

Remélem, máskor nem bújik el előlem. Az én állatszeliidítésem nem más, mint egy kislány ragaszkodása egy kiskutyához.

Vékony Endre, 5. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

MENŐ FEJEK

Képzelt interjú

Daniel Day-Lewis

Az Oscar-díjas sztár suszterinas is volt sokáig, méghozzá az olaszok szép és neves városában, Firenzében
– Eddig két alkalommal mehetett végig a vörös szőnyegen, kétszer vehette át az aranyozott szobrocskát
– Londonban született, édesanyja színésznő, édesapja versfaragó...

– Másodszorra is megkaptad az Oscar-szobrocskát.

– Szerencsés csillagzat alatt születtem, tudod. 1989-ben szerepeltem A bal lábam című drámában. Szerepformálással számos díjat nyertem, köztük a legjobb színésznek járó Oscart is. Az egész forgatási idő alatt megmaradtam annak, akit alakítottam: mivel Brown súlyos mozgássérült a drámában, engem kerek székben toltak körbe a forgatás helyszínén is. Két bordám is eltört a felvételek alatt, mert hát a szerepem megkívánta, hogy több héten át görnyedten üljek a tolószékekben. Nem volt egyszerű...

– Most a Vérző olajban nyújtottál olyan alakítást, amely megérdemelte a statuát.

– Nagy riválisokat előztem meg: George Clooney-t, Johnny Deppet, Tommy Lee Jonest és Viggo Mortensent. A Vérző olaj kiváló film. A dráma az 1930-as évek egyik sokat olvasott bestsellerén alapul, a regényt az egykor nagyon népszerű Upton Sinclair írta. 1927-ben a szerző megírta Edward Daugheny életrajzát, küzdelmét az olajért, gyors felemelkedését, meggazdagodását. Nekem a sztori során meggyűlik a bajom a prédikátorral, magával a végzettel. Olyan az egész film, akár egy szörnyűséges rémálom. Az alkotás nem véletlenül kapott nyolc Oscar-jelölést.

– Mesélg magadról...

– Mit is mondhatok? Daniel Michael Blake Day-Lewis néven 1957. április 29-én születtem Londonban. Brit-ír kettős állampolgárságú író színész vagyok. Édesanyám Jill Balcon színésznő, édesapám Cacil Day-Lewis angol-ír versfaragó. Két évvel a születésem után a család a greenwichi Croom's Hillben telepedett le, ahol a nővérem mellett nevelkedtem. Tizenöt éves voltam, amikor az édesapám elhunyt. Az utcakölykök állandóan zaklattak, én magam is féktelen voltam, túlzottan vad. Megkedveltem a színészetet és a famunkát. Tizennégy évesen már szerepeltettek a Vasárnap, átkozott vasárnap című mozifilmekben, ebben egy vandált alakított, de a stáblistán nem tüntették fel a nevemet. Két fontot nyomtak a markomba a bemutató után...

– Elérkezett a pályaválasztás ideje.

– Szóval.... hm... annak ellenére, hogy kiválóan szerepeltem a National Youth Theatre színpadán, műbútorasztalosnak jelentkeztem

ötéves tanulóidőre, ám elutasítottak. De felvettek a Bristol Old Vic Theatre Schoolba. A filmesek nem mondtak le rólam. Feltűntem a Gandhiban, elsőtisztet játszottam A Bountyban. Ezt követően csatlakoztam a Royal Shakespeare Companyhoz, ahol Rómeóként csaptam a szelet Júliának a tragédiájában. Szerepeltem egy Drakula-sztoriban – szökéret festett hajjal. Következett a többi mozifilm: Az én szép kis mosodám, Szoba kilátással, A lét elviselhetetlen könnyűsége, majd 1989-ben a már említett A bal lábam című dráma... A színpadra Hamletként tértem vissza. Ekkor tört ki a „botrány”. A színpadon összeestem azon jelenet közepén, amikor Hamlet először találkozik apja szellemével. Fáradt voltam... Azóta nem léptem színpadra.

– Láttunk Az utolsó mohikánban.

– A forgatás előtt kemény testedzést tartottam, megismertem a vadonban élés fortélyait, így a sátorozást és a vadászatot, halászatot. Megtanultam állatot nyúzni. A forgatás alatt Kentucky puskával az oldalamon jártam-keltem... Láttál még az Apám nevében című drámában. 1996-ban A salemi boszorkányokban szerepeltem, majd A bunyósban...

– Ezután visszavonultál.

– Vonzott a famegmunkálás. Firenzébe költöztem, ahol magával ragadott a cipőkészítés mestersége. Öt év után visszatértem az Egyesült Államokba. Hentes Bill lettem Martin Scorsese a New York bandái című mozifilmében. Martin Scorsese nem először hívott kameraközelsébe. Szerepeltem Az ártatlanság kora című mozijában is.

– Magánélet...?

– Erről ritkán beszélnek a nyilvánosság előtt. Van egy gyermekem Isabelle Adjani színésznőtől. A salemi boszorkányok forgatása alatt megismerkedtem Arthur Miller lányával, Rebeccával. Két gyermekünk született. Most hol Los Angelesben élünk, hol pedig Írországból...

– Hogyan töltöd az idődet két film között?

– Én nem küzdök a szerepekért, nem járok válogatásokra. Ha felkérnek egy szerepre, elolvasom a szövegkönyvet, s aztán – ha tetszik a sztori –, az orrom alá nyomják a csapót, a dolog megindul...

– Egy utolsó kérdés: miért szegődtél el Firenzébe cipésznek?

– Ez olyasmi, amiről sosem beszéllek...

Csontváz

Biológiaórán a tanár egy csontvázat helyez az asztalra.

- Ki akar felelni?
- Ééé! – jelentkezik Pistike.
- Na jó, Pistike. Gyere! Mi ez itt?
- Egy csontváz.
- Milyen csontváz?
- Állati.
- Milyen állaté?
- Hát amelyik meghalt.

Ezt tanultam!

Móricka hazajön az iskolából, ledobja a táskáját, és beáll a sarokba. Az édesanyja megkérdi:

- Móricka, mit csinálsz ott?
- Mire Móricka:
- Ezt tanultam az iskolában!

Ébresztő

Két anya beszélget:

- Te hogy tudod reggel olyan korán felkelteni a fiadat? Az én gyerekeim mindennap elkésik az iskolából.

- Nálunk az ébresztés könnyen megy, csak odateszem reggel a macskát a gyerek ágyára.
- És attól felkel?
- Igen, mert a kutyával alszik.

Matekóra

A tanító néni az osztást magyarázza:

- Móricka! Az apukád, az anyukád, a testvéred és te ültök az asztalnál. Anyukád kiveszi a hűtőszekrényből a tortát. Hány szeletre vágja, hogy mindenkinek jusson?
- Négyre – feleli Móricka.
- Helyes. És mit tesz az anyukád, ha váratlanul beállít a nagynénéd és a nagybácsid?
- Visszarakja a tortát a hűtőbe.

Iskola

Az elsős Katikától kérdezi a nagypapája:

- Na és, kicsim, ragadt már rád valami az iskolában?
- Igen, papa, már háromszor beleültem a padtársam rágójába.

Föld

- No, Pistike, milyen alakú a Föld?
- Gömbölyű.
- Honnan tudod?
- Na jó, legyen szögletes. Ezen már ne vesszünk össze!

Első osztályban

- Ádámka, mi volt ma az iskolában? Mindent megtanultál?
- Nem, holnap még vissza kell mennem!

Honvédelem

A tanár játékos módon próbálja a honvédelmi ismereteket oktatni az osztálynak:

- Gyerekek, ha azt mondom, hogy légiriadó, mindenki bújjon az asztal alá! Figyelem! Légiriadó!

Mindenki elbújik, csak Lajoska marad a helyén.

- Hát te, kisfiam, miért nem bújtál el? – kérdezi a tanár.

- Tanár úr nem hallott még háborús hősökről?

Hosszú betegség

A történelemtanár mondja Marcinak:

- Szia Marci, örülök, hogy meggyógyultál. Mióta is voltál beteg?
- Én tanár úr kérem, a Nyugatrómai Birodalom bukása óta!

Micsoda kérdés!

- Lacika, van egy százemeletes felhőkarcoló és minden emelet között 10 lépcső. Hány lépcsőn kell felmennünk, hogy felérjünk a tetejére?

- Ez buta kérdés! Hát az összesen!

Vita

Pistike áthívja a barátját a szomszédból. Már egy ideje játszanak, amikor megkérdezi a kis vendég Pistikétől:

- Te, mi ez a nagy kiabálás a másik szobában?

- Ja, nem érdekes, csak az apám próbálja megértetni anyámmal a házi feladatomat.

Testvér

Móricka hazamegy az iskolából, és újságolja az anyjának:

- Anya, képzeld, a tanító néni ma megkérdezte tőlem, hogy van-e húgom vagy öcsém, aki ide fog járni az iskolába.

- Nahát, milyen figyelmes a tanító néni, hogy így érdeklődik a családuknak iránt! És mondtad neki, hogy egyetlen gyerek vagy?

- Igen.
- És mit felelt?
- Azt, hogy „Hál’ istennek!”

Az oroszánvadász

Nagypapa dicsekszik az unokájának a vadászikereiről. A gyerek lát egy nagy oroszánbört a falon.

- Nagypapa, hogy ejtetted el ezt az oroszánt?

- Az úgy volt, hogy megláttam lapulni a bokorban. Mögésoztam, rávettem magam, és agyonszúrtam. Mindezt egy szál késsel!

- És a feje miért nincs a falon?
- Ja, mert az már hiányzott.

- Nem félek a tűzijátéktól, de jó kifogás, hogy meglójak egy pár órára.

- A francba! Ez ma volt?!

Monokli

A kis Gyömbér Gyuszika hatalmas monoklival tér haza az iskolából. Amikor az anyukája kétségbeesetten kérdezi, mi történt, Gyuszika azt feleli, hogy vitába keveredett az egyik osztálytársával és...

– Nem jó ez így kisfiam – mondja a mama –, holnap viszel az iskolába egy tábla csokit, és kibékültök az osztálytársaddal.

Másnap hazajön a gyerekek, és a másik szem alatt is van egy monokli.

– Hát most meg mi történt? – csapja össze a kezét az anya.

– Még egy csokit akar.

Falánk eb

Egy asszony panaszkodik a szomszédjának:

– Képzeld, az a falánk kutyánk, éjjel be szabadult a kamránkba, és mindent felfalt, az összes kolbászt, sonkát...

– Semmit sem hagyott?

– Csak egy zacskó kutyaedelt.

Papagáj 1.

Az állakereskedésben egy vevő papagájt szeretne vásárolni.

– Két papagájunk van, de csak párban adom őket – mondja az eladó.

– Miért?

– Mert az egyik csak olaszul tud, a másik meg a tolmács.

Papagáj 2.

Gyönyörű papagáj üldögél a vezető melletti ülésen. A piros lámpánál a másik autóból átszól a vezető:

– Beszélni is tud?

– Nem tudom, még csak néhány perce ismerjük egymást – feleli a papagáj.

Ezt látni kell!

– Hol lehet megnézni a zsiráfot? – kérdi az állatkert egyik gondozójától egy csapatnyi gyereket terelő asszony.

– Sajnos elkéstek, mert a zsiráfot csak négy óráig láthatják!

Az asszony könyörögni kezd:

– Nem lehetne valahogy mégis? Kétszáz kilométert buszoztunk a harminc gyerekemmel, hogy lássuk...

– Micsoda? Ez a sok gyerek mind a magáé?

– Igen.

– Na, akkor várjanak csak!... Mindjárt hozom a zsiráfot, mert ezt neki is látnia kell!

Teremtés

Őcsike megáll az állatkertben az oroszlán ketrece előtt:

– Anyu – kérdi tünődve –, vajon az oroszlánt is a Jóisten teremtette?

– Persze, kisfiam.

– Képzelem, hogy félhetett közben.

Állatkereskedésben

– Jó napot, uram, visszahoztam önnek a papagájt, amit tegnap vettem.

– De hiszen ez egy macska.

– Igen, és benne van a papagáj.

Menetirány

A csiga megy az erdőben.

– De jó, hogy ilyen lassú vagyok! De jó, hogy ilyen lassú vagyok!

Arra jár a nyuszika is, aki meglepődve kérdezi:

– Hát ennek meg miért örülsz, te csiga?

– Azért, mert rossz irányba megyek....

Világúr 1.

– Miért nem visznek fel lovakat a világűrbe? – ???

– Mert elhúznák a Göncölszekeket!

Világúr 2.

– Miért nem visznek fel macskát a világűrbe? – ???

– Mert felnyalná a Tejutat!

Madár

– Hogy hívják a világ legerősebb madarát? – ???

– Izompacsirta!

Ogre-tévében

– Mit adnak az ogre-tévében két film között? – ???

– Shrek-lámot.

Toll

– A csirkének melyik részén van a legtöbb toll? – ???

– A bőrén.

Bárány

– Hogy hívják a szerelmes bárányt? – ???

– Láv juh.

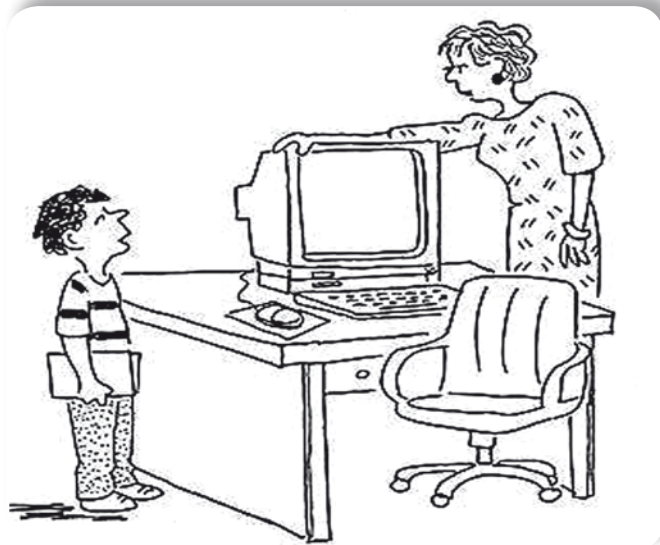
Két dolog

– Mi az a két dolog, amit sosem eszik az ember reggeli előtt? – ???

– Az ebéd és a vacsora.

– Elnézést a zavarásért, de az egészségem tiltja, hogy a kéményen másszak le.

– Meg kell csinálnom a házi feladatot, anya. Majd segítetek a számítógéppel, amikor befejezem.

Németh László

A Bolyaiak a matematika-történet világában

(Részletek)

A Bolyaiak sorsa

Az újkori matematika első műhelyeit franciák, majd angolok teremtették meg; Leibniz is inkább csak német levelezője volt ennek a műhelynek. A XVIII. században Svájc adja Eulert és a Bernoulli családot, de a francia fölény a század végére – Lagrange, Laplace korában – erősebb, mint valaha, az École Polytechnique megalapításával pedig már-már monopóliumszerűvé válna, ha épp a századfordulón egy braunschweigi paraszt sarj, Gauss nem ülne az idáig elit-tudomány trónszékébe.

A matematika ettől fogva demokratizálódik, s földrajzilag is terjed. A XIX. század első felében egymás után szólnak bele a fejlődésbe egy-egy nagy fiukkal olyan nemzetek, amelyek közt ez a tudomány számottevő munkát addig nem toborzott. Sőt az a négy matematikus: Hamilton, Abel, Bolyai János és Lobacsevszkij, akik a német Riemann mellett, Gauss után a legmerészebb és legfontosabb lépéseket tették, épp ilyen nemzetek, az ír, norvég, magyar és orosz gyermekei.

(...)

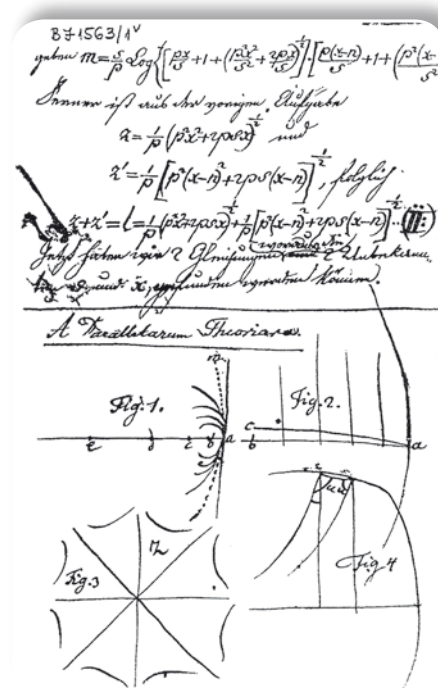
Bolyai János a bécsi hadmérnöki iskolán vehetett volna talán egy szabadabb szippantást. Ez az iskola azonban nem volt a francia École Polytechnique mása, versenytársa. Sokkal régebb alapítás is annál, még Savoyai Eugén hívta életre az előző század elején, s ha tanárai közt volt is egy-két kiváló ember, Jánost úgy látszik azok sem tudták frissebb források felé irányítani, mint az apja, aki még mindig, Lagrange, Euler (tehát XVIII. századi szerzők) olvasását köti a lelkére. Tanárai közül

Lenkernek, a matematikai földrajz írójának az ismeretségére buzdította; János maga Eckwehrral barátkozott össze, akinek később, amikor Aradon együtt szolgáltak, műve első fogalmazványát is átnyújtotta; – az, hogy nyomtalanul eltűnt, gyanítani engedi, milyen eredménnyel. Maga az *Appendix* elhagyott magyarországi helyőrségekben fogant és készült el. Később pedig, a domáldi évek alatt, amikor a nyugdíjazott tiszt apja mellől egy még mélyebb bugyorba süllyedt; Farkas közvetíti feléje azt, ami Vásárhelyre véletlen eljutott. Jellemző, hogy a Jánost legszemélyesebben érdeklő könyveknek, Lobacsevszkij német kiadásának is évekre volt szüksége, hogy a kezébe kerüljön. Gauss beszélt róla a Göttingában járó Mentovichnak, az írta meg a látogatás történetét az 1846-os *Társalkodó*-ban; így hallott róla Farkas, s hozatta meg s juttatta el fiához, néhány nappal Vásárhely 1848 őszi feldúlása előtt.

(...)

A két göttingai diák

Az ifjú Gauss és Bolyai Farkas barátságát az ember akaratlanul is afféle diákbarátságként képzele el: két rokon érdeklődésű fiatalember, akiket tanulmányaikon kívül lekötetlen érzelmű életük fölöslege fűz egymáshoz. Bolyai Farkas huszonegy éves volt, amikor a göttingai csillagász professzornál, Seyffertnél először találkoztak, Gauss két évvel fiatalabb. Azokban az áprilisi napokban pedig, amelyekben utolsó találkozásukról leveleztek, a szülővárosába, Braunschweig-

be visszahúzódott Gauss a huszonkettedik születésnapjára hívja fel barátja figyelmét. A barátság ránk maradt emlékei is ilyenféle viszonyt képzelhetnek el. Amikor Gauss Göttingent otthagyja, végső búcsújuk helyéül egy Götting és Braunschweig közt középúton levő bányavároskát tűznek ki, helyesebben a város fölötti dombot, ahonnan, romantikus istenhozzád után elcsigázva, átázva s náthásan érkeznek haza.

Az életrajz ezt a „juvenális” barátságot, melyet az „érett” Gauss talán már csak kegyeletből vállalt, egész más fénybe helyezi. Gauss éppúgy a koraérett fiatal tehetségek sorába tartozik, mint Galois, sőt ha ezt az érettséget az eszmébőség életkor szerinti differenciálhányadosaként állítanánk elő, nincs senki az egész matematikátörténetben, akit a „koraérett” jelző úgy megilletne, mint őt. Gaussnak az életrajzok szerint a göttingai három esztendő, a tizennyolcadik és huszonegyedik életéve közé eső idő volt a legtermékenyebb korszaka. Amikor az egyetemot elhagyta, mint a Bolyai-levelekből is megállapítható; a *Disquisitiones mathematicae*, mely a számelméleti eredmények összefoglalásával, bő kiegészítésével az egész matematikai gondolkozást megemelte s az új szigort bevezette: már készen áll. S minthogy a könyv nyomtatása késik, s hercegi pártfogója a doktori címet sürgeti, ebben az évben írja meg doktori értekezését, melyben bebizonyítja, hogy az elsőfokú egyenleteknek van gyökük, s adja meg azok általános komplex alakját. De ez a két mű, mely a hozzáértők szemében a legnagyobb matematikus rangjára emeli, nem ad teljes képet arról az eszmébőségről, amelyet igényessége a kidolgozásban követni sem tud. Amikor Bolyait megismeri, már egy esztendeje vezeti a naplót, mely csak halála után jut a tudósok kezébe, s tárja föl,

Kedves Olvasó Tanulók!

Az elmúlt héten Kalapis Zoltán tudománytörténeti írását közöltük Kempelen Farkasról, az udvari „zseniről”, polihisztorról. Remélem, felkeltette érdeklődésüket! Ezen a héten pedig a marosvásárhelyi tudósokról, a két Bolyairól, a több tudományban és művészetben tehetséges Farkasról és fiáról, a matematikus Jánosról szóló Németh László-tanulmányba olvashattok bele rovatunk révén. **Németh László** (1901–1975) író és orvos **Sajkódi esték** című kötetében látott napvilágot 1960-ban, de hogy még ma is érdeklődésre számot tartó írás, az is tanúsítja, hogy újabb közlései is ismertek. *Én pl. egy 2001-ben napvilágot látott folyóiratban bukkantam rá.*

Nagyon örülök, hogy olvastok, és a Gyöngyhalászban megjelenő szövegek is felkeltik figyelmeteket! **Sóti Márton** oromi hatodikos olvasó Duna-verseket keresett, olvasott és értelmezett is. Természetesen József Attila ismert Duna-versét, A Dunánál címűt is elolvasta. A következőket írta róla: „...nem más, mint óriási szellemi erőfeszítés a »ki vagyok én?« kérdés megválaszolására.” Emellett Bach Ferenc, Gergely Ágnes, Ölvédi László, Ady Endre, Petőfi Sándor és Sík Sándor azonos tematikájú versét találta meg a magyar költésztörténet tárából.

Sóti Mártonnak küldjük a könyvjutalmat!

A két Bolyai alakja is számos irodalmi alkotást ihletett. Ismertek és értékesek pl. Szilágyi Domokos Bolyai János Vásárhelyütt, illetve Két Ovidius című költeményei. Számomra elsősorban azt mutatják ezek a szövegek, hogy az irodalom nem önmagában álló jelenség, diszciplínák és szövegösszefüggések hálózatában képzelhető el. Írjátok meg a véleményeket!

Bence Erika

mi minden lappangott a hallgató diákban. Rövid bejegyzései közt, melyek a *Disquisitiones* felfedezései lesznek, vannak olyanok is (mint az elliptikus függvények kettős periodicitására vonatkozó), amelyek, ha kifejtik őket, Abel munkásságát fölöslegessé teszik. Úgyhogy a fiatal Gaussban nemcsak a nagy Gauss volt már készen, de szinte a XX. század matematikája is.

Mennyit közölt a hangyabolyként forró agy eszméiből Bolyaival? Gauss, tudjuk, minden volt, csak közlékeny ember nem; s szeméremből-e vagy óvatosságból, arról, amit nem írt meg, nemigen beszélt. Naplója is épp annyira szolgált a diadalmas „eurékák” elhallgatására, mint eredményei hevenyészett rögzítésére. Bolyai később, amikor munkáit megismerte, verte is a fejét, hogy barátját, ezt a zártfedelű könyvet, mért nem forgatta több figyelemmel. De amikor a geometria alapjaira vonatkozó kutatásairól ír, Gauss is sajnálkozik, hogy nem szentelt több figyelmet barátja okoskodásainak: sok spekulációt takarított volna meg. A két fiatal agy tehát, amint az lenni szokott, inkább csak egymás mellett rohant, ha közben át is pillantottak egymás gondolataiba.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy Bolyai sok mindent ne tudott volna abból, amit Gauss a naplónak mondott el. A kis palatáblát, amelyre a sorsát eldöntő felfedezést, a tizenhétszög szerkesztését rajzolta fel: Bolyainak ajándékozta, s később többször is hivatkozott rá, hogy nyilvánosság elé nem bocsátott felfedezéseiről annak idején beszélt Bolyaival. Amikor a franciák elsőbbségi jogukban sértve, tiltakoztak Gauss megjegyzése ellen, hogy ő a legkisebb négyzetek tételét már 1795 óta használta, barátainak Bolyait említi élő tanúként. Az *Appendix* megjelenése után pedig Gerlingnek írja (nyilván a felfedezés eredetén eltűnődve), hogy ő csaknem ugyanazon az úton járt, mint Bolyai János; Farkasnak beszélt is róla annak idején; bár benne akkor még nem volt olyan érett az egész, mint Jánosban. S hogy ez nem valami utólagos elsőbbség, elorzás, a Gauss–Bolyai levelezésből látjuk. Még 1800-ban írja Farkasnak: az út, amelybe vágtam, nem a felé a cél felé vezet, amelyet az ember kíván s te állítasod szerint el is értél, hanem inkább a geometria igazságát teheti kétségessé.

Bolyai Farkasban tehát nemcsak a barátság túlzása csapott fel jövőmondónak, amikor a braunschweigi parasztasszony félrevonta s azt kérdezte, lesz-e a fiából valami. Az azonban valószínű, hogy a barátság alapja nem egymás matematikai gondolatainak a felmérése volt. Farkas a higgadt erőt, a matematikai gondolat bőségét érezte s abból következtetett rá, hogy barátja, aki akkor már az volt, Európa legnagyobb matematikusa lesz. Gauss viszont barátja ötletgazdagságát csodálta és ez adta meg a

hittelét a készülő matematikusnak is. Bolyai a magyarok közt oly gyakori parádés szellemek közé tartozott, akik ha megfelelő hallgatót találnak (s néha nem megfelelő előtt is) beszédes lázban mutatják fel kincseiket; Gauss föl tudta mérni e kincseket s a képzelet fényét is, mely bemutatásuk közben rájuk esett. Amivel Bolyai egyenrangúságát bizonyíthatta vagy el is kápráztathatta őt: az inkább Bolyai filológiai műveltsége lehetett, a bámulatos nyelvtudás, irodalmi tájékozottság, ideabőség, a gondolatot gyökerében megragadó fogalmazás. Hisz mint mondtuk Gauss is nyelvésznek készült – s Göttinga (ahol Heyne és Schlösser tanított, Voss és Schlegel tanult, s a mi Gyarmathy Sámuelünk a külföldi tudományok történetében is számon tartott értekezését kiadta) az a hely volt, ahol kifejlődhetett az érkező az efféle tünemények iránt. – Ön lángész, mondta ismeretségük elején, mikor még magázódtak a göttingai bástyán sétálgatva. S hogy ez megint nem az ifjú szív túlzása volt (vagy épp a Bolyai Farkas emlékezetében megszépült dicséret) kései véleménye igazolja, akkoriból, amikor várakozásaiban már csalódnia kellett: „a legcsodálatosabb emberek egyike, akit ismertem”.

Ezt a véleményt olyan ember alkotta, aki maga a világcsoadék egyike volt, s aki, mint a levelekből látjuk, már akkor is igen kritikusán nézte az embereket s óvatosan mérte a dicséretet. Ezt tudnunk kell, ha a húszéves Bolyait magunk elé akarjuk képzelni abban a környezetben, amely számára holtig az elvesztett paradicsom maradt; s még inkább, ha fel akarjuk mérni a bukást, melynek a mértéke az ő számára is ez a szédítő, de veszélyes egyenrangúság volt.

Amikor Göttinga és Braunschweig közt az utolsó levelek járnak, Gaussnak már új barátja van, aki a nagy szakmai felkészültséggel s a megőrzött gyermeki kedély segítő készségével áll mellé. Az a Pfaff ez, akit mi már inkább csak az anekdotákból ismerünk. – Ki Németország legnagyobb matematikusa, kérdi a Párizsban időző Humboldt Laplace-tól. – Pfaff, mondja az. – És Gauss? – Ő a világ legnagyobb matematikusa. Ez a Pfaff a helmstedti egyetem tanára; ő egyengeti, hogy Gauss mint távollévő lektorálhasson, majd amikor a könyvtárral jobban ellátott egyetemi városba költözik, szinte családjába fogadja, s még a napi egészségügyi sétájáról is gondoskodik. A hazafelé gyalogló, hajózó, szekerező Bolyai nem versenyezhet ezzel a felnőtt baráttal s a többiekkel, akik Gauss az akkori idők „német útján” viszik a világhír felé, annál kevésbé, mert ő attól fogva, hogy Seyffertől sírva elbúcsúzott, egy egészen máshova vivő „magyar útra” lépett, melyen a magyar alkat erényei és hibái léptek vegyi reakcióba az egyiket elnyomó, a másikat ki-nyesztő életfeltételekkel.

Megérkezett a nagy kapacitású és szupergyors SDXC memóriakártya

A Verbatim újabb szinttel lépett előbbre a flash adattárolásban, és piacra dobta saját SDXC class 10-es sebességű 64 GB-os memóriakártyáját. Az új, bővített kapacitású SDXC (SD eXtended Capacity) flash-kártyát hatalmas adatmennyiségek kezelésére és ennek megfelelően szupergyors adatátvitelre tervezték, lépést tartva az egyre fejlődő okostelefonok, videokamerák, digitális fényképezőgépek és kézi játékkonzolok felhasználóinak igényeivel.

- Új generációs SDXC 64GB 10-es sebességosztályú memóriakártya
- Hatalmas adatmennyiség kezelése, szupergyors adatátvitel
- UHS-I busz interfész, maximális átviteli sebesség: 104MB/s
- exFAT fájlrendszer a nagy adatmennyiség kezeléséhez
- Kompatibilis a Windows7, Vista, XP operációs rendszerekkel
- Az SDXC memóriakártyák csak SDXC kártyák fogadására alkalmas eszközökkel kompatibilisek.

Hatalmas adattömeg, hihetetlen sebesség

A nagy mennyiségű adat kezelését az SDHC-kártyáknál két technológiai fejlesztés segíti. Egyrészt az exFAT-fájlrendszer, másrészt az UHS-I busz interfész, amely másodpercenként akár 104 MB adat átvitelét teszi lehetővé. Az eddig elterjedt SDHC-kártyák legfeljebb 32 GB kapacitást tudnak elérni, viszont a Verbatim új SDXC (SD eXtended Capacity) kártyája 64 GB adat tárolását teszi lehetővé, ami akár húszszer 10 megapixeles JPEG-kép vagy 8 órányi full HD videó rögzítésére elegendő. Az SDXC-kártya az exFAT-fájlrendszernek köszönhetően képes ekkora adatmennyiség kezelésére. Ráadásul az UHS-I busz akár 104 MB/s sebességgel mozgatja a filmeket, videókat, képeket, játékokat, e-könyveket, mobilalkalmazásokat vagy navigációs térképeket.

Az SDXC-technológiának köszönhetően a digitális fotósok másodpercenként több képet készíthetnek, mint valaha. Egy sport-

fotós például sokkal több részletet kaphat el a gól pillanatában. Emellett az SDXC-kártyák a profi filmkészítés felé is utat nyitnak az egyre fejlődő képminőségű házi videózással terén.

A Verbatim SDXC 64GB class 10 memóriakártya kompatibilis a Windows 7, Vista és XP operációs rendszerekkel, illetve a legújabb SDXC-technológiát támogató eszközökkel. Míg az SDXC-kártyahely olvassa az SD- és SDHC-kártyákat is, az SDXC-kártyák kizárólag SDXC-kártyahellyel rendelkező eszközökkel működnek. A számítógépeken található SD-kártyaolvasóhoz elegendő a Microsoft Letöltőközponton keresztül elérhető SDXC vezérlő szoftver telepítése.

Egyre hosszabb üzemidők...

Adatcellás akkuról üzemeltetve gyári adatok szerint akár 11 órán át működ-tethető egyetlen feltöltéssel a Toshiba 10,1 hüvelykes képernyőjű NB300-as netbookja. Főként azoknak szánja a gyártó, akik második gépnek egy könnyű hordozható netbookot keresnek, de nem akarnak kompromisszumot kötni a használhatóság terén. A könnyű kezelhetőség érdekében az NB300-ast nagy, többbujjas vezérlésű érintőlappal és teljes méretű billentyűzetel látták el. Az adatbiztonságot szolgálja a 3D ütőközésszérzékelő, amely véletlen leesések esetében a másodperc ezredrésze alatt eltávolítja az író/olvasó fejet a maghajtó lemezei közül.

Virtuális popsztár hódítja meg Japánt

Mielőtt elkönyvelnénk magunkban, hogy ezek a japánok ismét a fejükre estek, s esetleg azon szörnyülköd-nék, hogy miként lehet egy nem létező személyért rajongani, felhívnánk a tisztelt nagyérdemű figyelmét, hogy számtalan fiktív irodalmi szereplőről, filmbéli karakterről és játékhősről mondhatjuk el, hogy komoly rajongótáborral rendelkeznek. Miért ne lehetne egy énekes is virtuális, kitalált személyiség?

Hatsune Miku (lásd a Sztárvilágban is!) ugyanis több társával egyetemben a Yamaha által 2004-ben kifejlesztett Vocaloid újabb és újabb generációs technológiájának meglepően sikeres mellékterméke. A Vocaloid egyébként egy énekszintetizátor, ami különböző (japán és angol nyelven előadó) énekesek hangmintáit felhasználva a megadott szövegből és dallamból éneket szintetizál. Hozzáértő kezekben olyan minőséget produkál, hogy mindenki azt hinné, előre felvett előadást hall.

A produkció első látásra egy jövőből érkezett hologram show-nak tűnik, ám ez meglehetősen lehet. Valójában egy három

elemből összeállított üvegpanelre vetített képet vél hologramlak látni a tömeg (ott azért még nem tartunk, ám elgondolkodtató, hogy mégis mit hozhat a jövő). A mai sztárok többségét menedzserek fedezik fel, alakítják ki a stílusukat, szinte kivétel nélkül megcsinált bandákkal, előadókkal találkozunk. Ezek után logikus lépésnek tűnne, hogy a megcsinált sztárokat virtuális sztárokkal helyettesítsék. Nincs gázsi, nincsenek órákat késő koncertek, nincs több fül-sértően hamis énekhang. Mit gondoltok, ilyen jövőre volna szükségünk?

KOS

Egy rég nem látott ismerőssel találkozol, aki beavat egy olyan titokba, amit rajtatok kívül nem sokan tudnak. Becsüld meg az információt, s ne add tovább bárkinek, mert elveszíti az értékét. Ne ess kétségbe, ha nem sikerül véghezvinned minden terved egy csapásra. Majd sikerül másodjára!

BIKA

Valaki kísértetiesen hasonlít egy rég nem látott ismerősödre. Nem vagy benne biztos, de meglehet, hogy szegről-végről rokonok. Nyugodtan érdeklődd meg, hátha lesz egy közös pont, ami összeköt titeket. Sokkal többet kellene lazítanod. Néha érdemes meghallgatni a bölcsőbbeket, hidd el!

IKREK

Kifejezetten szerencsésen alakul ez a hét számodra. Közel s távol sem találhatnál jobb segítséget a családtagjaidnál. Ha valamiben megakadsz, csak szólnod kell, azonnal ott teremnek és kimozdítanak. Most is egy ilyen „válságpont” érkezik, szerencsére időben érkezik a „felmentő sereg”.

RÁK

Nagyon félsz, hogy nem csinálod jól a dolgod. Vagy még inkább attól, hogy azt hiszed, hogy jól csinálod, pedig mások kinevetnek a hátad mögött. Kicsit több önbizalmat kell gyűjtened, mert így nem viszed sokra. Végre fellélegezhetsz, kötelességeidet könnyedén letudhatod, elérkezett az idő a pihenésre, szórakozásra is.

OROSZLÁN

Látványos fejlődést értél el az utóbbi időben. A barátaid és a családtagjaid is folyamatosan dicsérnek, s te is érzed, hogy ezek igazán nagy sikerek. Azonban nincsen még minden a helyén az életedben. Gondolkozz el, min kéne még változtatnod. Oszd be ésszerűbben az idődet, az sokat fog segíteni.

SZŰZ

Ez a hét minden szempontból kedvezően alakul, szinte csak ülnöd kell a fotelban, és figyelned, mi minden történik. Nagyszerű híreket kaphatsz már a hét elején. Ne utasíts vissza semmilyen felkérést, javaslatot, ha megteszed, sokáig nem lesz hasonló lehetőség.

MÉRLEG

Nagyon izgalmas és kalandos napok várnak rád. Végre learthatod a munkád gyümölcsét, s olyan dolgokkal foglalkozhatsz, amelyekkel egész héten szerettél volna. Élvezd a szabadságot, mert sajnos ritkán van benne részed. Semmiképpen se élj vissza mások gyengeségével, mert az gyorsan visszaüt!

SKORPIÓ

Sokkal mélyebbek az érzelmeid mostanában, mint bármikor korábban. Azt gondoltad, hogy rajtad nem fog ki holmi szerelmi bánat, de be kell látnod, hogy nagyon nehéz továbblépni. Bár általában optimista vagy, ezen a héten kételyeid támadnak. Legyél kicsit toleránsabb mindenkivel, ez az egyetlen módja, hogy átvészeld a nehézségeket.

NYILAS

Végre kiteheted a lábad a szabadba. Egy jó kis kirándulást terveztél, azt sem bánod, ha az időjárás viszontagságainak kell kitenned magad. Sőt, egyenesen várod, hogy megtépázzanak az elemek, csak történjen végre valami! Ha dicsérnek, fogadd el a szép szavakat.

BAK

Egész héten légy körültekintő, bármiről legyen is szó. Figyelj kicsit jobban oda, hogyan beszélsz és viselkedsz embertársaiddal, különös tekintettel szeretteidre. Meglehet, hogy csak egy jó poénnak szánod a mondandódat, de nagyon a lelkébe taposhatsz valakinek, aki ezt egyáltalán nem érdemi meg. Szerencsés vagy, hiszen a családod, barátaid ismernek annyira, hogy nem haragszanak sokáig.

VIZÖNTŐ

Légy egy kicsit racionálisabb, és szállj le végre a felhők közül! Nem mehet ez így tovább, ahogy most csinálod. Időszerű lesz egy komolyabb beszélgetés valakivel, akivel az elmúlt hónapokban jó messzire elkerültétek egymás társaságát, pedig régebben nagyobb kapcsolat volt köztetek. Új barátaidra is kellene szánnod némi időt.

HALAK

A hét jól indul, kissé unalmas, de legalább nyugalmas és kiegyensúlyozott. Könnyen előfordulhat, hogy téged kérnek fel valahol döntőbírónak, de ha jót akarsz magadnak, egyértelműen utasítsd vissza ezt a szerepet. Biztos lehetsz benne, hogy az egyik felet mélyen megsérted. Mindig számolj el tízig, mielőtt kimondasz valami fontosat.

Nyolc túlélési tipp szóbeli feleléshez

Leámpaláz kínoz minden szóbeli felelés előtt, és leblokkolsz, pedig tudod az anyagot. Tegyéll ellene! Mitől félhetsz azonkívül, hogy nem készültél? Sajnos van néhány hasonló tényező, amit mindenki másképp kezel. Legtöbbször a nyilvános szerepléstől tartanak. Ha formába hozod magad, nem kerülhetsz kényes helyzetbe.

Éld túl a szóbeli felelést tippjeink segítségével!

1. Légy magabiztos. Állj egyenesen, felemelt fejjel és tekintettel, beszélj hangosan.
2. A kimondott szavaidnak óriási hatalma van, ezért kerüld a bizonytalanságot kifejező szavakat! Sose mondd: talán, valószínűleg, nem tudom stb.
3. Idézz a tanárodtól, az ő szavaival próbáld visszaadni a tananyagot.

4. A feleletedet egészítsd ki érdekes, színes hírekkel, információkkal. Ezek azok, amelyeket a tankönyvekben apró betűvel vagy zárójellel jelölnek. Lenyűgözöd a tanárod, ha emlékszel ezekre is.

5. Járj nyitott szemmel, így tudsz majd idézni akár napi aktuális híreket is, ha kapcsolódik a feleletedhez.

6. Gyakorold a szereplést, mondd fel a leckét hangosan a tükör előtt vagy a szüleidnek.

7. A beszédkészségedet ugrásszerűen javítja, ha naponta legalább negyed órát hangosan olvasol.

8. Ha semmire nem emlékszel, jobb, ha már az elején bevalld a tanárodnak, így hátha egyes nélkül ad esélyt egy következő felelésre.

Milyen ital a legegészségesebb a fogaidnak?

Melyik ital jobb a fogaidnak, a tea vagy a narancslé? Mit gondolsz? Nemrég kiderült, hogy bármilyen egészséges is a narancslé, a fogaid szempontjából ez nem mondható el – erősen károsítja a fogzománcodat. Ezzel szemben a tea hatása a fogaidra olyan, mint a víznek – a zománc sértetlen marad.

Védd a fogaidat!

Gondold el, hogy a fogzománcod olyan, mint egy páncél. Ha egyszer ez a páncél elhasználódik vagy megsérül, nem tudja megjavítani magát. Épp ezért kell a savas italokat, mint a szódát, citrusfélék levét, sportitalokat csak mértékkel fogyasztanod. Ezek zománckárosító anyagokat tartalmaznak, mint a foszforsav, citromsav, almasav, borkősav és egyéb savak. De a teák nem támadják a zománcot, sőt, még fogbarát fluoridokat is tartalmaznak.

Igyál úgy, hogy ne bántsd a fogaidat!

Egy kis előgondolással és pár jó kortyolgató tipp betartásával megvédheted a fogaidat.

– Ha szénsavas italokat iszol, használd szívószálat, majd fogyassz egy kis vizet utána, így kevésbé roncsolod a fogaidat.

– Ne dobozos teát igyál, hanem főzd meg – majd azonnal idd meg! Ha cukrot raksz bele, vagy citrommal izesíted, a fogad is érezni fogja.

– Használj természetes színezőket, mint az alma, zeller vagy répa.

Milyen állatot tartasz?

Gondoltad volna, hogy a kis kedvenced is árulkodik arról, hogy milyen tulajdonságaid vannak? Olvasd el a következő jellemzéseket, és kiderül, hogy milyen is vagy valójában.

A kutyatulajdonosok

Becsületes, egyenes emberek, szeretik a munkájukat, egészséges karriervágyuk van. Ám könnyen lobbannak haragra, és megfontolatlanságra hajlamosak.

A macskatulajdonosok

Lágyabb tulajdonságai vannak, kevésbé sikeresek, inkább befelé fordulók. Szeretik a hangulatos, meghitt összejöveteleket, és kerülik a zajos helyeket. Családszeretők és sokan közülük mélyen hívők.

A díszhalak tulajdonosai

Szeretetre vágnak, szemlélődők, kutató típusok. Nem az élet habzsolása a céljuk, a pénz, a hatalmat gyakran megvetik.

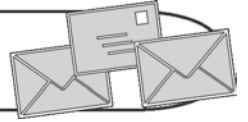
A papagájtulajdonosok

Társasági igényük túlméretezett, általában túlfutott emberek, akik szeretik a látványosságot, a kihívásokat, a magamutogatást. Meghajolnak a pénz, a hatalom előtt.

A hörcsögtulajdonosok

Általában félszegek, társágkerülők, álmódosítók. Nem szeretik a feltűnést, befelé fordulók, nehezen oldják meg a konfliktusokat, gyakran pesszimisták.

A pétervárad kirándulás

Egy szép meleg őszi pénteken az alsós osztályok tanítói elhatározták, hogy elvisznek bennünket Péterváradra kirándulni.

Ott először a múzeumot látogattuk meg, ahol érdekesebbnél érdekesebb dolgokat láttunk. Megfigyelhettük a régi kardokat, a katonák egyhenruháit, puskáikat és egy 16. századi hajót is. A múzeum emeletére is fölmentünk, ahol a régi, gazdag újvidéki polgárok lakberendezési tárgyai voltak kiállítva. Különleges

festmények, zongorák, íróasztalok. Ezután a katakombákba mentünk, amelyek összesen 16 kilométer hosszúak, de turisták számára csak egy kilométer látogatható. A katakombákban csak előre volt szabad haladni, de Tamás barátom és én arra gondoltunk, hogy mi elcsavargunk. Aztán ez az ötletünk nem valósult meg, jobbnak láttuk inkább a többiekkel tartani.

A kijáratnál már láttuk a napot. A várfalaknál még egy kicsit fociztunk, majd hamarosan indulnunk kellett vissza az iskolába.

Nekem nagyon szép élmény volt a kirándulás, sok új dolgot tanultunk meg. Remélem máskor is meglátogatjuk a pétervárad várát.

Hamad Ászim 4.8

Petőfi Sándor iskola, Újvidék

Osztálytásunk nem mindennapi élménye

Osztálytásunk, Berta Márta október 7-én részt vett az Energia mindenütt körülöttünk van című projektum díjátadó ünnepségén a Tartományi Képviselőházban. Erről fagattuk.

– Hogyan érted el ezt a szép eredményt?

– A tavasszal iskolánk részt vett az energiáról szóló projektumban. A kisoroszi iskola több rajzot és írást is küldött be. Közöttük volt a én fogalmazásom is, amivel nyertem. Október 6-án dr. Jeges Zoltántól meghívót kaptam, hogy másnap vegyek részt a díjátadáson. Nagyon megörültem a híreknek. Október 7-én anyukámmal taxiba ültünk, és elmentünk Újvidékre a nyerevényemért.

– Meséj a fogadásról!

– Mikor odaértünk, a székeken cédulákat találtunk, azokra voltak írva a nevünk, megkerestem a helyem, és leültem. Svédasztaról ettünk, ittunk. A nyertes munkák

ki voltak állítva. A műsorvezetőnő szólt, hogy akik nyertek, menjenek közelebb. Én is odamentem. Felálltunk a lépcsőkre, aszerint, hogy ki hanyadik helyezett lett. Én a fogalmazásommal harmadik díjat nyertem. Egy könyvet is kaptam, amelyben részletesen leírták ezt a projektumot. A nyertesek közt megtaláltam a nevem is, így ez egy életre szóló emlék marad. Ezután név szerint szólítottak bennünket, elkaptuk az ajándékot, és lekezeltünk dr. Jeges Zoltánnal meg Radoslav Striković-tal.

A nyerevényosztást követően összeszedtük a cuccunkat, és elindultunk haza. Az autóban néztem meg az ajándékomat. Egy MP3-as lejátszót kaptam, aminek nagyon megörültem.

Gratulálunk Mártinak. Reméljük, mi is átélünk ilyesmit egyszer.

**Berta Karolina és Orosz Beatrix, 6.2
Gligorije Popov iskola, Kisorosz**

Honismereti verseny

Megkezdődött az új tanév, és vele megkezdődtek az új feladatok is. Történelemórán értesített bennünket a tanárnő, hogy részt veszünk a hagyományos vajdasági szintű honismereti versenyen. A barátom, Szindi és én önkéntesen jelentkezünk a két 7.-es tanuló mellé. A verseny témája Széchenyi István élete és munkássága volt. Tizenkét oldalas munkát állítottunk össze a tanárnővel Széchenyi István életéről. Készítettünk egy posztert is Mit köszönhetünk Széchenyi Istvánnak? címmel. A Kultúrotthontól szereztük be a korhű ruházatot. Alaposan felkészültünk a versenyre, és türelmetlenül vártuk a megmérettetés napját.

A verseny november 6-án került megrendezésre. Reggel 6 órakor indultunk Kisoroszról a történelemtanárnőnkkel, Nagy Annamáriával. Egy ideig kód volt, ezért az osztályfőnök lassabban hajtott. Eleinte még mindenki álmos volt, de később már felébredtünk, beszélgettünk, viccelődtünk. Mikor már közeledtünk Szabadka felé, még egyszer mindent átisméltünk. Kicsit féltünk, mert nem tudtuk, hogy milyen kérdések lesznek. Mikor beértünk Szabadkára, nem találtuk az iskolát. Majdnem kimentünk a városból, ezért visszafordultunk. Nagy nehezen megtaláltuk. Kellemes fogadtatásban volt részünk. Szép műsort rendeztek a versenyzőknek. Lehetett reggelizni is, de mi nem tudtunk az izgatottságtól. Később felmentünk egy terembe, és ott átöltöztünk. Kezdődött a verseny. Minden asztalon volt egy tábla, amire a csapat neve volt kiírva. Mi lettünk a Vásárhelyi csapat. A zsűri három tagból állt. Először a beküldött munkát pontozták. Azután pedig jöttek a villámkérdések, melyekre mi jól válaszoltunk. Miután minden csapatot kikérdeztek, jöhetett a plakátok bemutatása. Sorszámot húztunk, mi harmadikként mutattuk be a munkánkat. Ezután ebédszünet következett. Később a ruhákat pontozták. A verseny után az iskola előtti Széchenyi-szobrot koszorúztuk meg, és elénekeltük a magyar nemzeti himnuszt. Ezután kihirdették az eredményt. Mi a 10. helyezést értük el. Mindenki kapott egy kis ajándékosomagot. Elindultunk haza.

Nagyon jól éreztük magunkat a verseny során, megbeszéltük, hogy jövőre is indulunk. Megfogadtuk, hogy Széchenyi tanácsát követjük: „Azokból a kövekből, melyek utunkba gördülnek, egy kis ügyességgel lépcsőt építhetünk.”

**Berta Márta és Talpai Szindarella, 6. osztály
Nyári Evelin és Talpai Dorottya, 7. osztály
Gligorije Popov iskola, Kisorosz**

Szabadka

A Đuro Salaj iskola alsós tanulói ellátogattak a Szabadegyetemen megtartott képzőművészeti kiállításra, amelyen a Nép-kör Oláh Sándor művészeti kör tagjainak alkotásait tekintették meg.

Az iskola felsősei a Nép-kör Fabula Rasa Gyermekszínjátzó Grund előadását nézték meg, melynek címe a Pál utcai gyerekek volt. A színdarab mindenki tetszését elnyerte. – **Lörík Izabella, 4. c, Đuro Salaj iskola**

Kisorosz

A nagyikindai könyvtár napja alkalmából évek óta pályázatot hirdetnek. A kisoroszi Gligorije Popov iskolából beküldött sok szép fogalmazás közül a hetedikes Nyári Evelin és a negyedikes Molnár Dániel 3. helyezést ért el. November 7-én a díjátadáson egy-egy szép könyvet kaptak ajándékba, és még más emléktárgyat is. – **Talpai Anasztázia, 8.2, Gligorije Popov iskola**

Ada

Magyarórán Sévity Iván, Holló Viktor és Tóth István felolvasa a dolgozatát, ami nagyon jól sikerült. Szerintem István dolgozata lett a legérdekesebb és legszórakoztatóbb. – **Farkas Anett, 6. b, Cseh Károly iskola**

Tornaórán focizni szerettek volna a fiúk, de négytűközöttünk. Az eredmény 2:0 lett a c-sek javára. A b-sek kicsit csaltak, s ezért Sípos edző elmagyarázta a szabályokat.

Németórán felelés, szavak kérdezése és még táblára diktálás is volt. Alíz 4-est, Carmen és Andi pedig 5-öst kapott. – **Hugyik László, 5. c, Cseh Károly iskola**

Magyarórán elemeztük a Tom Sawyer kalandjai című házi olvasmányt. Minden keddre egy fejezetet olvastunk el. Eljártotuk a hetedik fejezetet, melyben Tom megkéri Becky kezét. Nagyon vicces volt. – **Lehoczki Anna, 5. b, Cseh Károly iskola**

Mi irányítja az életed?

Neked a divat mondja meg, hogy ki vagy? Netán a barátnőd? Vagy a magad ura vagy? Töltsd ki a tesztet, és megtudod!

1. A születésnapodra kapsz ötezer dinárt. Mihez kezdesz vele?

- Egy részét elrakom (jól jön az még), egy másik részéből meglepem magam.
- Nem kérdés: irány shoppingolni! Végre összejött a pénz arra az ultramenő nadrágra.
- Végre mehetek a többiekkel mozizni, kajálni, bulizni.

2. Álmaid hercege moziba hívott. Mit viselsz majd?

- Mivel a moziban van légkondi, lesz nálam egy kardigán, és zárt cipőben megyek.
- Leggingset, gladiátorszandit és egy csini ingruhát, western stílusú táskával.
- Kupaktanácsot tartok a csajokkal, hogy mi lenne az ideális szerelés.

3. A legjobb barátnőd mind csőnadrágban járnak. Neked nem igazán áll jól ez a fazon...

- Divat ide, divat oda, ha bénán áll, nyilván nem hordom.
- Megpróbálom olyan cuccokkal viselni, hogy jól álljon rajtam is.
- Nincs választásom. Ha trendi akarok lenni, akkor azt hordom, amit ők.

4. Amikor a kedvenc pletykamagazinodat lapozgatod, mire gondolsz?

- Jó lehet ezeknek az embereknek, hogy ráérnek állandóan menő éttermekben és partykon lógni...
- Te jó ég! Azonnal be kell szereznem egy ilyen Mischa Barton-féle menő szettet.
- Képtelen vagyok eldönteni, hogy Robert Pattinson vagy Joe Jonas-e a jobb pasi. Meg kell tárgyalnom a csajokkal, hogy ki legyen a fő kedvenc.

5. Milyen lenne az álomsuli. Ahol te választhatnád ki, hogy milyen tantárgyakat tanulj?

- Mindent választanék, ami most van, hiszen jó, ha széles körű ismereteket szerzek. Max. a kedvencemből lenne kicsit több.
- Styling-óra, shoppingolás és egy kis divattörténelem. Meg némi matek, hogy ne verhessenek át a boltokban.
- Csak olyan órák lennének, ahol csoportokba kell verődni, és lehet trécselni a barátokkal.

6. Nem szólalt meg a telefonodon az ébresztő, ezért későn kelsz fel. Mit teszel?

- Fogmosás, egy minimális archelyrerakás (fésülködés, max. szempillaspirál), majd rohanok...
- Nem érdekel az idő: összeállítok egy csinos szettet, belövöm a hajam, és egy kis sminket is felviszek.
- A számítógép bekapcsolva, a MySpace és a Facebook lecsekkolására mindig van elegendő időm.

7. A barátnőd szőkére festik a hajukat. És te?

- Na, még mit nem! Nem csinálok idiótát magamból!
- Attól függ. Ha divat a szőke és jól áll, akkor én is bevállalom.
- Ha ők tényleg, akkor én is.

Értékelés

Legtöbb az a válasz: Józan ész

Nem örjitenek meg a trendek. Próbálsz mindig reálisan gondolkodni, a döntéseid előtt mérlegelsz. Te biztos nem fogsz hirtelen felindulásból haszontalan és drága göncöket vásárolni, és egy fiúért sem fogod feladni az elveidet, vagy összetűzésbe kerülni a családdoddal. Néha azonban lehetsz egy kicsit spontánabb, hisz' megőrülni jól!

Legtöbb a b válasz: Trend

Ha egy ruhadarab nem áll jól, de divatos – te akkor is felveszed. Átsiklasz az igazán fontos dolgokon, emberi értékeken. Irtó divatosnak gondold magad, mások azonban nem divathercegnőnek látnak. Próbáld megtalálni önmagad. Stílusod fillérekéből, barátságos, családszere-tő emberként is lehet.

Legtöbb a c válasz: Barátok

Jó, hogy ilyen sok barátod van, de ettől még lehetnének önálló gondolataid! Nem azért szeretnek, mert mindenben követed őket. Sokkal többet ér egy olyan barát, aki ki mer állni az igazáért, mint egy olyan, aki állandóan követi a többieket. Kezdeményezz te is: meglátod, jobban érzed magad, és a barátnők is tisztelnek majd.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenegy éves vagyok, és szerelmes egy nyolcadikos fiúba! Nagyon tetszik, de nem tudom, hogyan ismerkedjek meg vele. Az is gondot jelent, hogy rajtam kívül még két lánynak is tetszik. Meg az is gond szerintem, hogy a két lány közül az egyik tudja, hogy nekem is tetszik a fiú. Mindezek mellé még a szerb nyelv is gondot okoz, mert nekem nem megy olyan jól, a fiú pedig szerb osztályba jár. Kérlek, adj tanácsot, hogy hogyan ismerkedjek meg vele! Mit szólna ahhoz, hogy mondjuk „véletlen” összeütközök vele a folyosón. Segíts, mert 8. után nem láthatom már őt!

Válasz:

Kedves Bini!

A leveledből ítélve, ezzel a fiúval kapcsolatosan elég sok megoldatlan problémával szembesülsz. Jó lett volna, ha időben odafigyelsz a szerb nyelv tanulására, akkor most ez nem jelentene gondot, és még jó jegyed is lenne ebből a tantárgyból. Használd ki a fiú környezetét, és az osztálytársaival (főleg a lányokkal) való barátkozáson keresztül próbáld csiszolni a nyelvtudásodon, és bővítsd az ismeretségi körödöt is, ha lehet. Az, hogy más lányok tudják, hogy neked tetszik a fiú, nem jelent olyan nagy gondot, legalább előbb megtudja, hogy érdeklődsz iránta. Mindenesetre mielőtt bármit is lépnél, figyeld meg és térképezd föl, hogy a fiú mutat-e irántad legalább egy csöppnyi érdeklődést. Pl.: követ a tekintetével, érdeklődve figyeli, merre jársz, itt-ott rád mosolyog stb. Ha észreveszed ezeket, akkor van remény arra is, hogy a fiú vonzónak tart. Azért ne tápláld túl nagy reményeket, mert általában a 14 éves fiúkat kevésbé érdeklik a 11 éves lányok. De ne add fel! Ha mással nem, jobb szerb nyelvtudással dicsekedhetsz majd a jövőben, és könnyebben kommunikálsz az életben is.

A „véletlenül-akarattól” összeütközés pedig nem jó ötlet, mert valaki megsérülhet, és nagy a valószínűsége, hogy a fiú megharagszik rád, nem bóknak tekinti az ilyen közeledést.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenhárom éves vagyok. Annyi fiút és lányt ismerek, akik nem olyan szépek mint én, de járnak valakivel. Igaz, már jártam egy fiúval 12 éves koromban. Nyári táborban ismerkedtünk meg, és leveleztünk. És ennyi. Miért nincs olyan fiú, aki járna velem?! Talán mégsem vagyok olyan szép? Mit tegyek, hogy én is járjak már valakivel?! Kérlek, adj tanácsot!

Mik Robi”

Válasz:

Kedves Mik Robi!

Ne izgulj! Nem maradsz le semmiről sem, azzal, hogy nem jársz még senkivel sem. Ahogy írod, vannak, akik már járnak valakivel, ugyanakkor biztos vagy benne, hogy sokkal többen vannak, akik mint te, még nem járnak senkivel. Ennek így kell lennie. Annak, aki táborokban ismerkedik, és széles baráti társaságra tesz szert, nem lesz gondja a szerelemben eséssel sem, akkor, ha eljön számára ennek az ideje is. Addig is, amíg nem jön el a te időd, legyél az, aki vagy, egy érdeklődő, barátságos, nyitott, szép és kedves tinilány. Ne siess, mert nem maradtál le semmiről sem, előtted az élet, az udvarlók, a szerelem, és persze, az ezekkel járó kellemetlen élmények és érzelmek is, hisz semmi sem fenékiq tejfő. Tehát, türelem, türelem!

„Kedves Bori Mária!

Tizennégy éves vagyok, és szeretek egy fiút. Inkább úgy fogalmazok, hogy nem tudom, hogy szeretem-e még. Jártam vele egy hónapig. Szakitottunk, de ő még mindig irkál nekem, leveleket, SMS-eket ír, kéri, hogy újra járjunk. Az igazság az, hogy nem tudom járjak-e újra vele. Mit tegyek? Kérem, adjon tanácsot! Segítsen!

Fekete Péter”

Válasz:

Kedves Fekete Péter!

Jól gondold át a dolgadoit, hogy mit is jelent számodra a fiú, és miért szakítottál vele. Gondold át, hogy mit vársz a fiúktól és a szerelmi kapcsolattól. Legyél őszinte önmagaddal és a fiúval is! Ha már nem érzed magad jól a társaságában, nem dobogtatja már meg a szívedet, akkor ne is tépelődj, nem kell újratekdeni semmit sem, még akkor sem, ha sajnálsz, hogy szenvedniattad, vagy éppen jó érzés, hogy valakinek olyan nagyon fontos vagy. Ha viszont megörölsz, amikor látod, szeretsz vele együtt lenni, van miről beszélgetni, amikor együtt vagytok, reszket a térded, amikor meglátod, akkor érdemes újratekdeni. Mindenesetre tudnod kell, hogy a tiniszerelemek általában nem hosszú éltűek. Jönnek-mennek, fellángolnak, és aránylag gyorsan ki is alszanak, és nemsokára már egy újabb fiú lopja be magát a szívedbe, és a barátnővel való beszélgetések mindennapos témájává válik.

„Kedves Bizalmas!

Tizenhárom éves vagyok, és nekem a hajam okoz gondot, nem a fiúk vagy az iskola. Azt vettem észre, hogy az utóbbi időben rengeteg hajszálam hullott ki. Nem győzöm szedegetni az ágyam mellől, hajmosás után pedig tele van vele a kád is. Nem szeretnék már ilyen fiatalon megkopaszodni. Mit tegyek? Kérlek segíts!

Hair”

Válasz:

Kedves Hair!

Mielőtt még elkönyveled magadban, hogy kopasz leszel, néhány alapvető dolgot meg kell tudnod a hajról és a hajhullásról.

Teljesen normális dolog, hogy hullik a hajunk, mert az egészséges embernél normális egy bizonyos mértékű hajhullás. A hajhullás mértéke életkortól, a haj sűrűségétől függően naponta 60-tól 150 szál is lehet. Fésülködéskor és hajmosásakor is természetes, hogy több hajunk hullik ki, mint a nap más szakaszaiban. Úgyszintén tudnod kell, hogy tavasszal és ősszel több hajszálunk hullik ki.

A hajhullás kérdésében tájékozódva a szakirodalomban azt az adatot találtam, hogy a hajas fejbőrön átlagosan 90 000–140 000 hajszál található. Mondhatjuk úgy is, hogy 1 cm²-en, kb. 120–200 hajszál növekszik. A hajszálak mennyisége összefüggésben állhat a hajszínnel és a fajbéli hovatartozással. A legtöbb hajszállal a szőkék büszkélkedhetnek (kb. 140 000), őket követik a barna és fekete hajúak (kb. 105–110 000), a sort a vörös hajúak zárják (kb. 90 000).

A hajnak sajátos életciklusa van, 3 fázison megy keresztül. Az első, a leghosszabb ideig tartó, a **növekedési fázis**. A fejbőrben a sejtek gyorsan osztódnak, és az új sejtek folyamatosan tolják feljebb a régieket, amelyek elszarusodnak, és erős hajszálként jutnak fokozatosan a felszínre. Ez az időszak 2-től 6 év között váltakozik, és a hajszálak kb. 85%-a állandó növekedésben van. Nyáron gyorsabban növekednek, mint télen. A második fázis az **átmeneti fázis**, amely 2-3 hétig tart, ekkor megszűnik a gyors sejtosztódás, és megáll a hajnövekedés. A hajszálak 2-3%-nál a hajhagyma (ez is van!) elválik az ún. hajszemölcsötől, nem kap elég tápanyagot, és felfelé utazik a hajtüszőben. Ezután következik a harmadik, a **nyugalmi szakasz**, amely 3 hónapig is eltarthat, és a hajszálak kb. 15%-a várja így, hogy a nyugalmi szakasz után újra beinduljon a körforgás. Ekkor a hajszemölcs újra aktivizálódik, a gyors sejtosztódásnak köszönhetően elkezdődik egy új hajszálaknak az élete, amely első lépésben végleg kitolja elődjét a hajtüszőből.

Szóval, ha életkorodnak és hajminőségednek megfelelő hajszempont használtsz, és ha az erősebb hajhullás hosszabb ideig eltart, jó, ha szakemberhez fordulsz tanácsért. A bőrgyógyász vagy az általános orvos a legmegfelelőbb személyek, akik kiderítik a túlzott hajhullás okait és orvosolják is azt.

Holle anyó

Élt egyszer egy özvegyasszony, annak volt két lánya: az egyik szép és szorgos, a másik csúnya és lusta. Az özvegy sokkal jobban szerette a csúnya lustát, mert az édeslánya volt. Minden munkát a másiknak kellett végeznie, az volt Hamupipőke a házban. Ott ült szegény napestig a kút mellett az úton, és font, egyre font, míg csak a vér ki nem serkent az ujjából.

Egyszer aztán úgy megvágta az ujját a szál, hogy az orsó is csupa vér lett tőle. Le akarta mosni a kútnál, de az orsó kicsusszant a kezéből, és beleesett a vízbe. A lány sírva fakadt, hazaszaladt a mostohájához, s elpanaszolta neki, mi történt. Az meg, ahelyett hogy megszánta volna, kegyetlenül ráripakodott:

– Ha belejuttatod, szedd is ki belőle!

Szegény lány visszament a kúthoz, nem tudta, mitévő legyen; félelmében végül is az orsó után ugrott. Elvesztette az eszméletét, s mikor aztán magához tért, egy szép, napfényes, virágos mezőn találta magát. Elindult, ment, mendegélt; egyszer csak egy kemenchéhez ért. A kemenca tele volt kenyérrrel, s a kenyerek azt kiabálták:

– Húzz ki hamar! Húzz ki hamar, mert megégek! Már régen kiszültem!

A lány nekilátott, és szép sorjában mind kiszedte őket a lapáttal. Aztán továbbment; ment, mendegélt, míg egy almafához nem ért. A fa tele volt almával, és azt kiabálta:

– Rázz meg! Rázz meg! Minden almám megérett már!

A lány megrázta a fát, hogy csak úgy hullott a sok alma, mint a zápor. Addig rázta, míg az utolsó szem is le nem hullott róla. Akkor az egészet szépen kupacba rakta, és továbbindult.

Ment, mendegélt, végre egy házikóhoz ért. A házikóból egy anyóka kukucsált ki barátságosan, de olyan hosszú foga volt, hogy a lány megijedt, és el akart szaladni. Az öregasszony azonban utána kiáltott:

– Ne félj tőlem, kedves lányom! Maradj nálam; ha minden munkát rendben elvégzel a háznál, jó sorsod lesz. Csak arra vigyázz, hogy jól megvesd az ágyamat, jól fölrázd a párnámat, hadd szálljon a pihéje; olyankor hó hullik fönt a világban. Én vagyok Holle anyó.

Az öregasszony olyan szépen rábeszélte, hogy a lány végül is összeszedte bátorságát, ráállt a dologra, és beszélgetett hozzá. Mindent megtett a kedve szerint, az ágyát is mindig jól fölrázta, csak úgy szálltak a pihék, akár a hópelyhek.

De jó dolga is volt ám az öregnél! Soha egy rossz szót sem hallott, s ehetett, amennyi jölesett neki.

Evelt is eleinte jó étvágygal; hanem aztán valahogyan ízét vesztette a falat a szájában. Egyre kedvetlenebb, egyre szomorúbb lett. Eleinte maga sem tudta, mi leli; hanem utóbb, mikor már jó ideje szolgált Holle anyónál, ráeszmélt; hogy hazakívánczik. Hiába ment itt ezerszer jobban a dolga, mint otthon, mégiscsak mindig ott járt a gondolata a messzi kis falusi házban. Végül aztán már nem bírta tovább, odaállt szépen Holle anyó elé, és azt mondta neki:

– Elfogta a szívemet a honvágy, nem maradhatok tovább nálad. Tudom, százszor jobb sorsom van itt, mégis azt mondja a szívem: vissza kell mennem az enyémhez!

– Tetszik nekem, hogy hazavágyol – felelte az öreg –, ebből is látszik, hogy derék, hűséges teremtés vagy. És amiért olyan becsülettel szolgáltál, én magam vislek fel a fenti világba.

Azzal kézen fogta, és egy nagy kapuhoz vezette.

– Innét most már mehatsz magad is – mondta –, ez a kapu egyenest a falutok határába nyílik.

A kapu kitárult, s abban a pillanatban, ahogy a lány átlépett rajta, sűrű aranyeső hullott rá a magasból, és az arany mind ott ragadt a ruháján; fénylett, csillogott az egész lány tetőtől talpig.

– Ez a fizetség a szorgalmadért! – kiáltotta Holle anyó a kapun át, és még a kútba esett orsóját is kidobta utána.

A két kapuszárny dördülve becsukódott, s lám a lány, amint körülnézett, ott találta magát a falujuk határában, nem messze az anyja házától.

Gyorsan útnak eredt, sietett haza boldogan. Ahogy befordult az udvarukra, a kút kavájáról meglátta a kakas és nagyot rikkantott:

Kukurikú! Mi történt?

Aranyos lányunk hazatért!

A lány bement a házba, és mert talpig arany borította, az anyja is meg a testvére is szívesen fogadta. Ő meg elmesélte, mi történt vele. Mikor a mostohája meghallotta, hogyan jutott a nagy gazdagsághoz, nagyon szerette volna, ha a csúnya, lusta lányának is ilyen szerencséje akad. Kiküldte hát fanni a kúthoz, a lány meg bedugta a kezét a túskebokorba, összeszúratta az ujját a tövisekkel, bevérrezte az orsót, bedobta a kútba, és utána ugrott. Ő is

a szép mezőn tért magához; azon az ösvényen indult el, amelyiken a másik lány járt. Amint a kemenchéhez ért, kiabálni kezdtek a kenyerek:

– Húzz ki hamar! Húzz ki hamar, mert megégek! Már régen kiszültem!

De a lusta lány azt felelte:

– Hogyisne! Hogy összepiszkoljam magamat!

Az továbbment. Csakhamar az almafához ért.

– Rázz meg! Rázz meg! Minden almám megérett már! – kiáltotta az almafa.

– Hogyisne! Hogy a fejemre essék egy alma! – felelte a lány, és továbbment.

Odaért Holle anyó házához, de egy cseppet sem ijedt meg az öregtől, mert már tudta, milyen nagy foga van, és tüstént elszegődött hozzá.

Az első nap erőt vett magán, szorgoskodott, és ha Holle anyó mondott neki valamit, rögtön megtette, mert egyre csak a sok aranyra gondolt, amit majd kapni fog tőle. A második napon azonban már lustálkodott egy kicsit, a harmadikon meg már alig akart fölkelni reggel. Holle anyó ágyát sem úgy vetette meg, ahogyan kellett volna; nem rázta föl a dunnát, hogy a pihék szétszálljanak belőle. Az öreg végül is ráunt, és kiadta az útját. A lusta lány cseppet sem búsult rajta, hogy a dolog így fordult; most jön majd az aranyeső – gondolta magában.

Holle anyó őt is a kapuhoz vezette; hanem amikor a lány kilépett rajta, arany helyett egy jókora üst szurok zúdult a nyakába.

– Ez a fizetség a szolgálatodért! – mondta Holle anyó, és becsukta a kaput.

A lusta lány hazament; tetőtől talpig szurkos volt, s amikor a kakas meglátta a kút kavájáról, nagyot rikkantott:

Kukurikú! Mi történt?

Szutykos lányunk hazatért!

A szurok pedig rajta ragadt élete végéig.

Grimm testvérek

Mikulás legendája

Mikulás, vagyis Szent Miklós püspök volt a keleti egyház máig is legiszteltebb szentje. A legenda szerint a szomszédságában lakó férfinak volt 3 lánya, akiket férjhez akart adni, de nagy szegénységben éltek, így nem volt hozomány a lányok számára. Szent Miklós az éj leple alatt a lányok ablakába három zacskó aranyat tett, hogy megmentsse becsületüket, és tisztességesen férjhez tudjanak menni. Mikor a harmadik lány ablakától osont el az éjszaka közepén, meghallották a mocorgást, kinéztek, de már csak egy piros ruhás alakot láttak sietősen távozni a hóesésben. Innen ered a szokás, hogy csizmát, zoknit teszünk az ablakba vagy a kandalló fölé ajándék reményében. Mára már mindenki tisztában van vele, hogy december 6-án a Mikulás Lappföldről érkezik rénszarvas szánon. Ez 1925-ben terjedt el egy újságcikk miatt, melyben megírták, hogy az Északi-sarkon nincs fű a rénszarvasoknak, hogy legeljenek, és ezért kicsit lejjebb, Finnországban laknak.

A Mikulás mellől nem hiányozhatnak a krampuszok azaz a segédek, akikre azért van szükség, mert ők hozzák a büntetést (a virgácsot) a rossz gyerekeknek. Általában ördög formájúak, vörös vagy feketeszínűek, fejükön szarvakat viselnek, és az esetek nagy többségében hosszú, bojtos farkuk van.

A Mikulás és különféle megfelelői

Amerikában és Kanadában: Santa Claus; Angliában: Father Christmas; Baszkföldön: Olentzero; Brazíliában, Peruban és Spanyolországban: Papá Noel; Dániában: Sinter Klaas; Finnországban: Joulu Pukki; Franciaországban: Père Noël; Hollandiában: Kerstman, Sint; Japánban: Jizo; Kínában: Shengdan Laoren; Magyarországon: Mikulás, Téliapó; Marokkóban: Black Peter; Németországban: Weihnachtsmann, Nikolaus; Norvégiában: Julenissen; Olaszországban: Befana vagy Babbo Natale; Oroszországban: Gyed Moroz; Svédországban: Jultomten.

Veress Miklós

Mese a Mikulásról

*Hókastélyban jégalakás:
Ott lakik a Mikulás.
Szél a szánja – mégse fázik,
Úgy röpül egy messzi házig.*

*Csengője a hópehely.
Szánkójának énekelj,
Mintha dallal idehúznád,
S tedd ki ablakba a csizmád.*

*Ne lesd meg a Mikulást,
Rajta varázs a palást:
Leshetsz reggelig magadban,
Mert ha eljön, láthatatlan.*

*Hogyha tudnád, hol lakik,
S odaélnél hajnalig,
Jutnál mesebeli tájra –
Elovadna palotája.*

*Megriadna és tova –
Röpi tené fagylova,
A helyén meg, idenéz csak,
Sírdogálna ezer jégcsap.*

*Ne lesd meg a Mikulást,
Hadd suhogjon a palást,
Jöjjön, jöjjön láthatatlan
Éjszakában és havakban.*

ZSIBONGÓ

A Mikulás rénszarvasai

Táltos, Tancos, Üstökös, Íjas, Pompás, Villám, Csillag, Ágas és persze Rudolf. Ők kilencen a Mikulás szánhúzó rénszarvasai. Mit lehet tudni róluk? A Mikulás kísérői nemcsak a krampuszok, hanem végig vele vannak hűséges rénszarvasai is, akik egész este húzzák a szánját. De kik is valójában ők?

Rudolf

A legenda szerint sok-sokévevel ezelőtt született az Északi-sarkon. Mikor kicsi volt nagyon nehezen illeszkedett be a többi rénszarvas közé fénylő orra miatt. Mindent megpróbált azért, hogy orra fénylését csillapítsa, de nem sikerült neki. Mígnem egyszer sűrű köd ereszkedett az Északi-sarkra. A köd miatt az orrukig sem láttak. A Mikulás már azt gondolta, el kell törölnie az ajándékok kihordását, mikor eszébe jutott, hogy Rudolf

világító orra elvezeti őket a sötétben. Így történt, hogy utolsóként, kilencedik rénszarvasként csatlakozott a csapathoz.

A többi szarvas:

Táltos – Nevét onnan kapta, hogy mindig mindenkivel versenyezni akart. Ő a leggyorsabb. Tánccsal együtt vezetik a szánt Rudolf után.

Tancos – Mozdága akár egy igazi táncosé, innen kapta nevét.

Pompás – Ő a legerősebb szarvas, a második sorban jobboldalt a harmadik.

Csillag – Pompás mellett bal oldalon húzza a szánt.

Üstökös – A második sorban jobb oldalon a második szarvas.

Íjas – Balról a harmadik a sorban. Szeretetet és örömet hoz a gyerekeknek.

Ágas és **Villám** a két utolsó szánhúzó rénszarvas.

*Táncolj, örülj, énekelj,
Mint kerengő hópehely.
Csengőjüket fenyők rázzák,
Telis-teli cipőd, csizmád.*

Szókihúzó

E	CS	E	B	K	Ö	R	Ö	T
G	A	L	E	N	I	K	A	Ó
E	T	E	Z	M	E	N	Ó	G
T	A	N	Á	R	I	N	G	O
R	T	A	G	R	Á	R	I	L
Á	É	C	E	S	A	A	D	L
Z	R	L	B	N	T	C	N	I
Ó	A	A	E	V	É	R	I	S
B	O	L	H	A	P	I	A	C

AGRÁR CSILLOGÓ HEBEG TANÁR
 BALERINA CSATATÉR INDIGÓ TÖRÖKBECSE
 BOLHAPIAC EGET RÁZÓ ING
 CICA GALENKA NEMZET

A fenti szavakat húzd ki a rejtvényrácsból: lentről fel, fentről le, balról jobbra, jobbról balra és az átlók irányába. A megmaradt betűkből egy vajdasági helység nevét olvashatod össze.

5-ből 6

BANDI
 DÁVID,
 JOLÁN
 PIROS
 TÓDOR

A felsorolt öt nevet olyan sorrendbe írd be a rejtvényrácsba, hogy az átlóban a hatodik név is kialakuljon.

Szólánccok

1

BOROS

POHÁR

2

MESÉS

KÖTŐ

3

JÉG

CSOKOR

4

FÉL

PERTLI

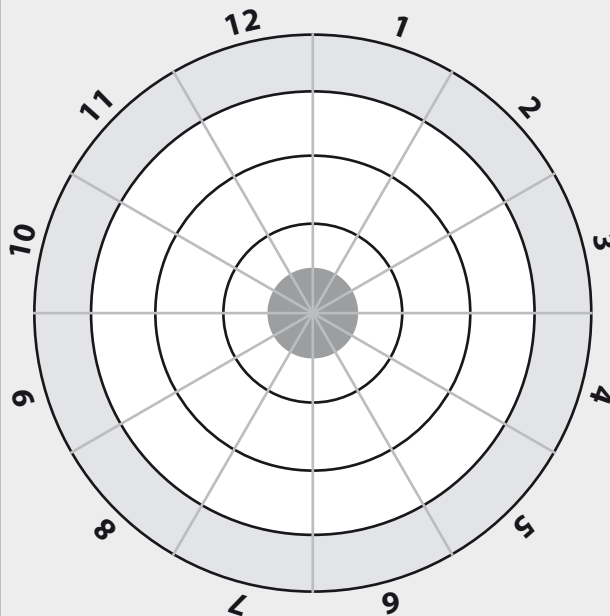
Keress olyan szót, amely mind a felső, mind az alsó szóval egy-egy összetett szót alkot.

TARKA OLDAL

Kicsi sarok

Körbe-körbe

Meghatározások: 1. Súlymérték, 2. Női név becézve, 3. Nyári lábbeli, 4. Növény támasztéka, 5. E nélkül nincs ház, 6. Ravasz állat, 7. Férfinév, 8. Kismacska, 9. Iskola diáknyelven, 10. Eszes, 11. Dal, 12. Angol mértékegység (YARD).

A külső, kiemelt körgyűrűben egy karácsonyi ének kezdő sorának kell kialakulnia.

Szólásmondások

1. Előre iszik a bőrére.
2. Bámul, mint az új kapura.
3. Bolhából nem lesz
4. Összebeszél -bogarát.
5. Nem árulok zsákba

A fenti szólásmondásokból mindenütt hiányzik egy-egy állat neve. Neked kell megtalálnod, és beírni a helyére.

A 35. szám megfejtései

Berakós rejtvény

- Nekem a grillcsirke.

Betűrejtvények

1. elébe, 2. hóban-fagyban, 3. fűben-fában, 4. suba alatt

Anagramma

Széchenyi

Szóbetoldó

apa

Szókihúzó

százsorszép

Párosító rejtvény

1-f, 2-d, 3-g, 4-c,

5-a, 6-é, 7-b

A 34. skandináv rejtvény megfejtése:

KAPUCNI, MICISAPKA,

MATRÓZSAPKA,

ZSOKÉSAPKA

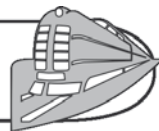
Könyvjutalmat kap:

Lehoczki Anna, Ada

A fekete lovag

Hunyadi József regényéből
írta és rajzolta Fazekas Attila

Garamba Nemzeti Park

Afriakai elefánt

Fehér orrszarvú

Ezúttal egy olyan helyre teszünk képzeletbeli utazást, ahova egy utazási iroda sem vezethet el bennünket, egyszerűen azért, mert ide turistákat csak elvéve engednek be. Zaire északkeleti csücskében, mintegy 4500 km²-es területen fekszik a Garamba Nemzeti Park, mely 1996-ban felkerült a veszélyeztetett örökség listájára, aminek oka a szélesszájú orrszarvú megmentése volt. A kiterjedt park változatos élőhelyeivel különösen gazdag állatvilágnak ad otthont. A félszáz különböző emlősfaj között néhány olyan ritka állat is található, mely csak a Garamba biztosította védettséggel köszönhetően maradt fenn.

A nagy kiterjedésű síkságából csak itt-ott emelkednek ki kisebb gránitdombok. Az Egyenlítő közelségéből arra lehetne következtetni, hogy uralkodó növényzete a trópusi esőerdő. Ám az éghajlat változásának hatására az eleinte fás, majd füves szavanna az erdőségtől egyre nagyobb területeket hódított el, úgyhogy napjainkra már csak a rezervátumot átszelő folyók – a Dungu, az Aba és a Garamba – vidékét borítja galériaerdő. Ennek magyarázata, hogy klímája az év nagy részében száraz, és forró északi szél fúj, ezért az Egyenlítőtől távolodva a trópusi esőerdők és a galériaerdők maradványai utat engednek az eleinte zöld, fákkal tarkított, később egyre szárazabb, füves szavannának.

Az erdős térségek domináns növényzetét a Khaya senegalensis, a Chlorophora excelsa és a Klainedoxa fajok, a folyópartokét a Myrtragina africana alkotja (azért szerepel itt a latin nevük, mert magyar nevük egészen egyszerűen – nem létezik). A szavannák flórájára oly jellemző majomkenyérfa könnyen felismerhető vaskos törzséről, ami magába szívja és elraktározza a száraz időszak átvészeléséhez szükséges vízmennyiséget.

A Garambában élő növényevők hatalmas állományát a szavanna élte. A füves puszták termékenységének oka, hogy a fű – a fákkal és bokrokkal ellentétben – nem a csúcán, hanem szára alsó részén nő. Ezért ha egy állat lelegeli vagy a tűz letarolja, azonnal újra

hajtani kezd. Az esős évszakban hulló bőséges csapadék meggyorsítja egyes pázsitfűfélék, például a háromméteres magasságot is meghaladó elefántfű (Urelytrum thrysoides) növekedését.

A növényzeti zónák meghatározzák a különféle állatfajok eloszlását a park területén – míg a növényevőknek szinte az egész rezervátum „terített asztal”, a krokodilok és a vízilovak kénytelenek a szűkös vízelőhelyek közelében maradni.

Némelyik állatfajra nem jellemző a név, amelyet visel. A szélesszájú orrszarvú angol és régi magyar nevét, a fehér orrszarvú elnevezést például nyilvánvalóan nem annak szürke árnyalatú bőre ihlette. Az egyik feltevés szerint akkor ragadt rá ez a jelző, amikor az európaiak először pillantották meg néhány példányukat, s az állatok bőre fehéres színű volt a rászáradt iszaptól. Egy másik vélemény képviselői úgy tartják, a holland származású

búrok által használt kifejezések elferdítése a tévedés oka: mind a weit (hosszú), mind a wift (széles) jelző hasonlít az angol white (fehér) szóra. Bárhogyan is történt, a fehér orrszarvú ma a Garamba féltett kincse, s a nemzeti park létrehozását már 1938-ban e ritka állatfaj védelme indokolta.

A nemzeti park négy veszélyeztetett nagyméretű emlősnek nyújt menedéket. Az afrikai elefánt (Loxodonta africana) a nap nagy részét, mintegy 16 órát táplálkozással, illetve élelemkereséssel tölt, hogy hatalmas étvágyát kielégíthesse. Súlya a 6 tonnát is elérheti. A zsiráf (Giraffa camelopardalis) bőséges táplálékot talál a területen. A víziló (Hippopotamus amphibius) a vizek mentén kutat élelem után.

A szélesszájú orrszarvú (Diceros simum) a Garamba nagy becsben tartott kincse. Elérheti a kétféle méteres magasságot, testsúlya gyakran megközelíti a két tonnát, hossza az öt métert. 1963-ban még ezerkét száz példányt regisztráltak a parkban, ám a következő években több mint ezer állatot mészároltak le. A kormány lépéseket tett az orrszarvúak védelmében, de a rendkívül alacsony születési arány – legjobb esetben is 5-6 évenként egy utód – megnehezíti az állomány regenerálódását. Emberi beavatkozás nélkül e ritka faj talán fokozatos gyarapodásnak indulna, ám a sok húst és értékes tülköt adó orrszarvúak kedvelt zsákmányállatok (az orrszarvútülök valójában megkeményedett és összetömörödött szőr, csont nincs is benne).

Az orrszarvúak lehetőség szerint mindig ugyanott ürítenek, majd a trágyát tülküikkel vagy lábukkal szétjuttatják; céljuk a területük megjelölése. A helybéli bennszülöttek azonban más véleményt vallanak. Szerintük amikor Isten megteremtette az állatokat, megpillantván az előnytelen külsejű rinocéroszt, vigaszul egy tüt adott át neki, hogy maga varrhassa meg csinosabb gúnyját. Ám az állat egy óvatlan pillanatban elvesztette ajándékát. Azóta arra gyanakszik, hátha lenyelte, s mindannyiszor feltúrja az ürülékét, mert a tüt reméli megtalálni benne...

Baobab

Mi újság Potteréknél?

Nemrég mutatták be a Harry Potter és a Halál ereklyéi első részét. A premiert nagy érdeklődés övezte. Az alábbiakban arról olvashattok egy összeállítást, hogy a film sztárjai milyen érzelmekkel küszködnek.

Tom Felton fellélegzett

Tom Felton haja és szemöldöke már nem hófehér, és a napra is nyugodtan kifeküdhethet. A Draco Malfoy alakító színész végre szabad:

– Azt hiszem, a világ elvárja tőlünk, hogy egy kicsit belepusztuljunk a Harry Potter-széria végébe, hiszen több mint tíz éven át ez volt az életünk. Való igaz, hogy Daniel és Rupert még sírtak is, de nekem ambivalens érzéseim vannak. Kicsit szomorú vagyok, ugyanakkor rendkívül izgatott. Az elmúlt tíz évben elvesztettük a szabadságunkat. Nekem azt is megtiltották, hogy a hajszínemet megváltoztassam, nem mehettem a napra, nem utazhattam akárhova, és kizárt dolog volt, hogy olyan szuperveszélyes dolgokat csináljak, mint például a sielés. Természetesen színészként sem igazán volt alkalmunk túl sok projektben kipróbálni magunkat, hiszen a Harry Potter szinte minden energiánkat felemésztette, ráadásul a szerződés is kötött bennünket – mondta Tom, aki gyorsan felnőtt a sikernek köszönhetően, így 23 éves léteére komoly élettapasztalattal rendelkezik, és kicsit keserédes érzelmekkel. – Sokkal jobb a hírnévről álmodni, mint ténylegesen híresnek lenni. Persze klassz érzés, amikor egy premieren ezrek sikoltozzák a nevünket, ugyanakkor viszont jól tudjuk, hogy ez nem valós dolog, nem is igazán nekünk szól,

hanem a karaktereknek, amiket eljátszunk. Fontos tehát megtalálnunk önmagunkat ebben a káoszban, ami nem mindig könnyű. Sokan ezért nyúlnak pótszerekekhez, vagy járnak pszichológushoz.

A tejfehér Melfoyt alakító Tomot még a temérdek pénz sem dobja fel, amit általában többen irigyelnek, mint a hírnevet: – A pénz sokat jelent, de a gyerekkorom nem olyan dolog, amire csak úgy egyszerűen árcímként lehet ragasztani. Hiába van pénzem, ha egy idő után már nem tud boldoggá tenni, mert már annyi mindent feladtam – tette hozzá a színész.

Mégse sajnálkozunk Tom Felton felett, mert ő mindezek ellenére boldog, hogy részese lehetett a Harry Potter-csodának. Óriási lehetőségnek látja ezt még ma is, hiszen a pénz és hírnév mellett rengeteg tapasztalatot és barátot szerzett.

Daniel a maffiához hasonlítja a sorozatot

Daniel Radcliffe egy olasz bűnszervezethez hasonlította a Harry Potter-sorozatot. A színész úgy érzi, hogy bármilyen szerepet elvállalhat, ő mindig is Harry Potter marad, hiába is próbál kitörni a skatulyából. Egy interjúban elmondta, hogy ez egyáltalán nem könnyű feladat: – *Azt hiszem, hogy egy bizonyos szintig Harry Potter életem végéig velem marad. Sok ember szemében én mindig is ez a karakter leszek. Kicsit olyan ez, mint a maffia: ha egyszer bele-*

kerülsz, többé nincsen kiút. Persze mindig is büszke leszek arra, hogy a részese lehettem – nyilatkozta a színész, habár már a színházban is állítólag jól alakított, és jelenleg is egy új filmen dolgozik, ami a Nő feketében címet viseli majd, és egy Susan Hill-regény alapján készül. Ugyanakkor biztosan lesznek olyanok, akiknek ő mindig is Harry Potter marad.

Emma pipa Danielre

Mindenki felkapta a fejét, amikor Daniel Radcliffe azt mondta, hogy Emma Watson úgy csókol, mint egy állat. A színésznő nagyon kínosnak tartja, hogy erről kérdezi mindenki. Habár ezt Daniel dicséretnek szánta, ő nem tud mit kezdeni az ilyenfajta bökkel. A húszéves lányt egy interjúban arról kérdezték, hogy mit szól ehhez, ő azonban csak feszengett: – Ez olyan kínos nekem. Nem tudom, mit mondhatnék róla – mondta szemlesütve a lány. A két sztár azóta persze megbeszélte a dolgot, és végül Hermione megenyhült: – Daniel azt mondta, hogy tíz pontból tízet adna a csókomra, így megbocsátottam neki. – Emma Watson azt is elmesélte, hogy az első csókjelenetnél meglehetősen zavarban voltak mindketten, de a harmadik ismétlésnél már szinte unalmas lett a dolog. Az biztos, hogy a Potter-sorozaton felnőtt rajongók nagyon várták a csókjelenetet, és kíváncsian nézték, hogyan oldja meg a feladatot a szemük előtt felnőtt két tinisztár. Daniel elmondása szerint Emma kitűnően...

Tombol a Hatsune Miku-láz

©lykor megjelennek különféle animációs karakterek, hozzájuk passzoló, legtöbbször bugyuta, de fülbemászó zenével, amelyet utána fél világ dudorász. Emlékezzünk csak a gumimacikra vagy a crazy frogra. Azzal persze nem mondunk újat, hogy a japánoknál dül az animáció-láz, de legújabb dobásuk, hogy a karaktereket hologramként jelenítik meg, sőt még turnézni is elküldik őket. Jelenleg

Hatsune Miku a világ legnépszerűbb virtuális popsztárja, aki, vagyis ami egy szórakoztató zeneszerkesztő program teremtménye. Az egész úgy indult, hogy az emberek unaloműzőnek dalokat írogattak a számítógépbe, amit aztán Hatsune Miku énekelt vissza nekik. Ebből azonban akkora siker lett, hogy el kellett készíteni hologramnak, majd turnéra küldeni, mert erre is igény mutatkozott.

Johnny Depp gigantikus vidámparkja

nész nem nőkre, autókra vagy kastélyokra költi a pénzét, hanem befekteti, és egy mesés vízparkot épít a Bahamákon. A Karib-tenger kalóza, a sorozat sikerén felbuzdulva, a vízpark motívumait, a film jelenetei és helyszínei ihletésére rendeztetni be. Környezetvédelmi okokból nem Európában vagy Amerikában hozza létre a szórakozóhelyet, hanem a Bahamákon, így a környezetvédők támogatását is élvezzi a projekt. A hírek szerint lélegzetelállító játékok és programok várják majd a látogatókat, és a film látványvilágát ismerve biztosak lehetünk benne, hogy mesés környezetben szórakozhatnak a vendégek.

Távol Hollywoodtól egy francia világon él Johnny Depp, aki nemcsak ebben különbözik sztárkollégáitól. A szí-

Usher tanácsai

Justin Bieber nemrég azt nyilatkozta, már nem tartja jó ötletnek, hogy a rajongóival kerüljön közelebbi kapcsolatba, döntését pedig egy rejtélyes személy tanácsával indokolta. Azóta kiderült: örökös mentora, Usher beszélte őt le erről: – Azt mondtam Justinnak, hogy szeresse a rajongóit, de azért ne túlságosan, ugye értitek? Nem prédikálok vizet, bevalom, én is jártam már rajongóval, de sokat beszéltem neki a tapasztalataimról, és megértettem vele, hogy ők csupán egy fantáziaképbe szerelmesek, nem belém. Justinnak azt tanácsoltam, ne vegye túl komolyan a hírnevet ilyen fiatalon, inkább barátkozzon és bulizzon sokat, amíg megteheti! – mesélte Usher, aki most retteghet a Bieber-rajongóktól.

Top 10

1. Kesha: We R Who We R
2. Far East Movement feat. Cataracs & Dave: Like a G6
3. Rihanna: Only Girl (In the World)
4. Pink: Raise Your Glass
5. Nelly: Just a Dream
6. Katy Perry: Firework
7. Rihanna feat. Drake: What's My Name
8. Bruno Mars: Just The Way You Are
9. Trey Songz feat. Nicki Minaj: Bottoms up
10. Usher feat. Pitbull: DJ Got Us Fallin' In Love

Az Évorában (Portugália) 11. alkalommal meghirdetett nemzetközi képzőművészeti pályázaton (melyre megközelítőleg 1500 munka érkezett) sikeresen szerepeltek az EmArt Műhely növendékei és a J. J. Zmaj iskola volt 4. c osztályosai.

Az EmArt Műhelyből legsikeresebb Milic Áron volt, aki munkájáért ezüstérmet kapott. Dicséző oklevelet a következő tanulók kaptak: Takács Anita, Uglik Auróra, Danilo Jovanović, Dimitrije Petronijević, Dragičević Roxána, Tót Emese, Gabriela Ilić, Rác Gyöngyi, Berta Klaudia, Gresák

Lea, László Roland, Bodó Sarolta, Stefan Uzelac és Vita Miković.

A Zmaj iskola volt 4. c osztályából Ben-cun Mia aranyérmes lett, míg Molnár Andor, Jurcsák Hajnalka és Pap Iván dicséző oklevélben részesült.

A Zmaj iskola tanulói: Iván, Mia, Hajnalka és Andor

Fára mászó gyerekek – Áron munkája

A díjazott műhelyesek egy része: Gabriella, Emese, Áron és Vita

Városom, Szabadka
– Mia alkotása

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság AT
Oktatásügyi,
Tájékoztatási, valamint
Kisebbségi Titkársága

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

Szerbiai Művelődési
Minisztérium

A határon túl élő magyarok
megsegítéséért

TippNet INTERNET
Internet szolgáltatás
ADSL - Wireless - DialUp
Számítógépek árusítása
kedvező hitelfeltételekkel
Hálózatok telepítése és karbantartása
☎ (024) 555-765 Karadjordje Út 2. Szabadka
support@tippnet.rs www.tippnet.rs

Jó Pajtás

Vajdasági magyar gyermeklap

- YU ISSN 0350-9141 ■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■
- Kiadja a Magyar Szó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Megbízott igazgató: **Bordás Győző** ■ Főszerkesztő: **Pressburger Csaba** ■ Szerkesztő: **Lennert Géza** ■
- Tördelés: **Buzás Mihály** ■ Szerkesztőségi titkár: **Fehér Mária** ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■
- Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Kft. lapterjesztő osztálya, telefon és fax terjesztési ügyekben: 021/557-304 ■
- Dinárfolyószámla: 340-15329-18 Erste Bank Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■
- Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mail-ben) ■
- Készült a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■
- Jó Pajtás az interneten: URL: <http://www.jopajtas.info> ■ e-mail: szerk@jopajtas.info ■